

η Νεολαία

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 30 (13
26 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941-Σ

Ἡ Νεολαία

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝ. ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΕΤΟΣ Γ'. — ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ
ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ:
Δ/ΣΕΩΣ. ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ & ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΝ
Ὁδὸς Λεωχάρους 19
Ἀριθ. Τηλεφ. Διευθύνσεως 32-094
» » Διευθυντοῦ Συντάξεως 34-425
» » Τυπογραφείου 593-330

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ: Περιοδικὸν «ΝΕΟΛΑΙΑ»
Ὁδὸς Λεωχάρους 19

Ἀριθ. Τεύχ. 30 — 26 Ἀπριλίου 1941
ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. ΤΕΣΣΑΡΕΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

		Μελῶν	καὶ μὴ μαθητῶν μελῶν
ΕΤΗΣΙΑ (Ἐσωτερικοῦ)	Δρ.	160	200
ΕΞΑΜΗΝΟΣ	» »	80	100
ΤΡΙΜΗΝΟΣ	» »	40	50

ΕΤΗΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Λίρ. Ἀγγλίας 1
Ἀμερικῆς Δολ. 6
Αἰγύπτου Λίρ. 1

Διὰ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου καὶ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου (Δήμους, Κοινότητας), Σχολικὰς Ἐφορείας καὶ ἐπιχειρήσεις ἐν γένει ΕΤΗΣΙΑ Δρχ. 300

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΝΕΟΛΑΙΑ»

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1ην ἑκάστου μηνός

ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΙΣ

Ἀπὸ τὰς βραβευθείσας σχολικὰς ἐκθέσεις ὑπὸ τῶν Ταχ. Ταμιευτηρίων

Πῶς εἰμπορεῖ νὰ κάνῃ οἰκονομία ἕνα παιδὶ καὶ διατὶ τὴν κάνῃ.

Μὲ μεγάλην χαρὰν γιορτάσαμεν καὶ ἐφέτος τὴν γιορτὴν τῆς ἀποταμιεύσεως αὐτὴ τὴν ἡμέραν τὴν περιμένωμεν μὲ ἀγωνία καὶ χαρὰν γιὰ ν' ἀκούσωμεν πρῶτα ἀπὸ τὴν δασκάλα μας τὰ καλὰ λόγια τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ γιὰ νὰ εἰποῦμεν κι' ἐμεῖς ἐκεῖνο ποὺ καταλαβαίνωμεν γι' αὐτὴν τὸ θέμα ποὺ μᾶς δώθηκε εἶναι αὐτὸ ποὺ γράφομεν ἀνωτέρω.

«Πῶς εἰμπορεῖ νὰ κάνῃ οἰκονομία ἕνα παιδὶ καὶ διατὶ τὴν κάνῃ».

Βέβαια μπορεῖ κάθε παιδὶ νὰ γράψῃ ὅτι θέλει ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα ἀλλὰ ἡ γνώμη ἡ δική μου εἶναι αὐτή, πρῶτον πῶς μπορεῖ νὰ κάνῃ οἰκονομίας μὲ θαυμάσια ἀποτελέσματα. Ὅταν σ' ἕνα μικρὸ παιδὶ δίδουν οἱ γονεῖς του ἢ οἱ συγγενεῖς του μία ἢ δύο δραχ. αὐτὰ τὰ χρήματα πρέπει νὰ τὰ φυλάξῃ γιατὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην οὔτε γιὰ φαγητὸ οὔτε γιὰ τίποτε ἄλλο νὰ φροντίσῃ, φυλάττοντας αὐτὰ τὰ χρήματα τὸ παιδὶ πρῶτον συνηθίζει εἰς τὴν οἰκονομίαν ἡ ὁποία οἰκονομία ὡς μᾶς εἶπε ἡ δασκάλα μας εἶναι μεγάλη ἀρετή, διὰ τῆς μεγάλης λοιπὸν αὐτῆς ἀρετῆς ἀποταμιεύεται κάθε ὀβολὸς ποὺ τοῦ δίδουν ὅταν μεγαλώσῃ αἱ ἀποταμιεύσεις του εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀνώτερες γιατὶ βλέποντας οἱ γονεῖς του καὶ οἱ συγγενεῖς του μὲ μεγάλην χαρὰν τοῦ προσφέρουν περισσότερα χρήματα. Μὰ θὰ μὲ ρωτήσετε γιατὶ τὸ παιδὶ τὴν κάνῃ αὐτὴ τὴν οἰκονομίαν; Ὡς ἀρετὴ ἡ οἰκονομία πρέπει νὰ συνηθίζεται ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας εἰς τοὺς ἀνθρώπους διότι τίποτε δὲν γίνεται ἄνευ αὐτῆς. Τὸ παιδὶ κάνει τὴν οἰκονομία του διὰ νὰ σπουδάσῃ εἰς οἱανδήποτε ἐπιστήμη: Διὰ νὰ γίνῃ ἕνας καλὸς ἔμπορος. Διὰ νὰ γίνῃ ἕνας καλὸς καλλιτέχνης. Διὰ νὰ γίνῃ ἕνας καλὸς κτηματίας. Τέλος διὰ νὰ γίνῃ οἰκονομικῶς ἀνεξάρτητος καὶ δι' αὐτῆς νὰ γίνῃ χρήσιμος εἰς τὴν κοινωνίαν βοηθῶντας τὴν οἰκογένειάν του τοὺς συγγενεῖς του καὶ τὴν πατρίδα του.

Αὐτὰ τὰ καλὰ μόνο διὰ τῆς οἰκονομίας γίνονται.

Ζήτω ἡ οἰκονομία, ζήτω ἡ ἀποταμίευσις.

Ἐν Ἡμεροβιγλίῳ - Θήρας τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1939

Τ. Τ. Τ. Γραφεῖον Φηρῶν - Θήρας

Εὐάγγελος Ἀλεξ. Βελώνιας
Μαθητὴς ΣΤ' τάξεως δημοτικοῦ σχολείου Ἡμεροβιγλίου ἐπαρχίας Θήρας

ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΟΝ

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν τὸ ἀκόλουθον διάγγελμα:

Τὰ σκληρὰ πεπρωμένα τοῦ πολέμου ἀναγκάζουν Ἡμᾶς σήμερον, ὅπως ὁμοῦ μετὰ τοῦ Διαδόχου τοῦ Θρόνου καὶ τῆς νομίμου Κυβερνήσεως τῆς Χώρας ἀπομακρυνθῶμεν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ μεταφέρωμεν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους εἰς Κρήτην, ὅπόθεν θὰ δυνηθῶμεν νὰ συνεχίσωμεν τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἡ θέλησις τοῦ Ἔθνους ὁλοκλήρου καὶ τὸ καθῆκον τῆς περιφρουρήσεως τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς χώρας ἐπέβαλλον Ἡμῖν νὰ ἀναλάβωμεν, μετὰ τὴν ἀπρόκλητον ἐπίθεσιν, ἣν ὑπέστημεν ἐκ μέρους δύο Αὐτοκρατοριῶν.

Ἡ θέλησις Ἡμῶν, τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ποικιλοτρόπως διατρανωθεῖσα μέχρι σήμερον, προϋπέθετε τὴν μέχρις ἐσχάτων ἀντίστασιν τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων, ἅτινα, παρὰ τὸν ἄνισον ἀγῶνα, ἰδίως μετὰ τὴν γερμανικὴν εἰσβολὴν εἰς τὰ ἐδάφη μας, πεισμόνως ἠγωνίσθησαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἔχοντα συνεπίκουρα καὶ τὰ βρεταννικὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα ἔσπευσαν εἰς βοήθειάν μας καὶ τὰ ὁποῖα λαμπρῶς ἠγωνίσθησαν καὶ ἀγωνίζονται ἀκόμη ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ὑπὲρ μιᾶς δικαίας ὑποθέσεως. Τὰ στρατεύματα Ἡμῶν, ἐξηντλημένα ἐκ τοῦ τραχέος καὶ νικηφόρου πολέμου, τὸν ὁποῖον διεξῆγον ἐπὶ ἓξ μῆνας ἐναντίον πολὺ ἰσχυροτέρου ἐχθροῦ, γράψαντα τὰς ἐνδοξοτέρας σελίδας τῆς στρατιωτικῆς ἡμῶν ἱστορίας, συνέχισαν τὸν κατὰ τῆς Γερμανίας ἀγῶνα μετ' ἀφαντάστων ἡρωϊσμῶν.

Ἀγνοοῦμεν ἀκόμη ὑπὸ ποίας συνθήκας ἐπακριβῶς εὑρεθεὶς ὁ στρατὸς τῆς Ἠπείρου ὑπέγραψεν ἀνακωχὴν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἐν ἀγνοίᾳ Ἡμῶν, τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ πρᾶξις αὕτη κατ' οὐσίαν δὲν δεσμεύει τὴν ἐλευθέραν βούλησιν τοῦ Ἔθνους, τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τὴν συνέχισιν τοῦ ἀγῶνος δι' ὅλων τῶν ὑπολειπομένων ἡμῖν δυνάμεων, πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ὑπάτων ἐθνικῶν συμφερόντων.

Ὑποχρεωμένοι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ μεταβῶμεν εἰς Κρήτην, δὲν τὸ πράττομεν εἰμὴ ἵνα ἐλευθέρως καὶ ἀπὸ ἐλευθέρας ἑλληνικῆς γῆς δυνηθῶμεν νὰ συνεχίσωμεν τὸν κατὰ τῶν εἰσβολέων ἀγῶνα μέχρι τῆς τελικῆς νίκης, ἥτις καὶ θὰ ἐπιβραβεύσῃ πλήρως τὰς μεγάλας θυσίας τοῦ Ἔθνους.

Μὴ ἀποθαρρήσετε, Ἕλληνες, οὐδὲ κατὰ τὴν ὀδυνηρὰν αὐτὴν στιγμὴν τῆς ἱστορίας μας. Θὰ εἶμαι πάντοτε μεταξὺ ἡμῶν. Τὸ δίκαιον τοῦ ἀγῶνος μας καὶ ὁ Θεὸς θὰ βοηθήσουν, ὅπως ἐπιτύχωμεν δι' ὅλων τῶν μέσων τὴν τελικὴν νίκην, παρὰ τὰς δοκιμασίας, τὰς θλίψεις, τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἀπὸ κοινοῦ ἐδοκιμάσαμεν καὶ θὰ δοκιμάσωμεν ἐν τῷ μεταξύ. Μείνατε πιστοὶ εἰς τὴν ἰδέαν μιᾶς ἡνωμένης, ἀδιαιρέτου, ἐλευθέρας Πατρίδος.

Ἐντείνατε τὰς θελήσεις σας.

Ἀντιτάξατε τὴν ἑλληνικήν σας ὑπερηφάνειαν κατὰ τῆς ἐχθρικῆς βίας καὶ τῶν ἐχθρικῶν δελεασμῶν. Θαρρεῖτε. Αἱ καλαὶ ἡμέραι θὰ ἐπανέλθουν.

Ζήτω τὸ Ἔθνος!

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23 Ἀπριλίου 1941.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β'

ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΕΜΜΑΝ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΟΝ

Καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Ἐμμανουὴλ Τσουδερὸς ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν τὸ ἀκόλουθον διάγγελμα:

Πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν,

Εἰς τὴν τόσον σκληρὴ ἀλλὰ καὶ πολὺ μεγάλη στιγμή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀναχωρῶ εἰς Κρήτην μετὰ τοῦ ἡρωϊκοῦ Βασιλέως τῆς Χώρας, ἀνταξίου Συμβόλου τοῦ Μεγάλου Ἀγῶνος, τὸν ὁποῖον συνεχίζει τὸ Ἔθνος, αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εἰπῶ ὅτι εἶμαι ἀληθῶς ὑπερήφανος διὰ τὴν ἐθνικὴν αὐτὴν πολιτικὴν πρᾶξιν, ἡ ὁποία συμβολίζει κατὰ τὸν πληρέστερον τρόπον τὴν ἄκαμπτον Ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ διαδηλώνει τὴν σταθερὰν θέλησιν ὅλων μας νὰ μὴ ὑποταχθῶμεν εἰς τοὺς ἐπιδρομεῖς.

Ἀμυνόμεθα κατὰ μιᾶς ἀδίκου ἐπιθέσεως, ἀλλὰ καὶ πρωτοφανοῦς ἀτιμίας, ὁποία εἶναι ἡ ἐναντίον μας ἐκ τῶν νώτων ἐπίθεσις μιᾶς αὐτοκρατορίας ἑκατὸν ἑκατομμυρίων, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἄνανδρον σύντροφον αὐτῆς, τὴν ὁποίαν εἴχομεν νικήσει.

Ἀπὸ τὰς δοκιμασίας τοῦ τραχυτάτου αὐτοῦ ἀγῶνος κατὰ τῆς φυλῆς μας, τὸν ὁποῖον ἀποδοκιμάζουν καὶ βδελύσσονται πάντες οἱ ψυχικῶς ἀνώτεροι καὶ ἐλεύθεροι λαοὶ τῆς Γῆς, θὰ ἐξέλθωμεν Νικηταί, Δοξασμένοι καὶ Μεγαλωμένοι. Ἡ ἠθικὴ δύναμις τῆς χώρας μας οὐδέποτε ἄλλοτε ἔφθασεν εἰς τὸ ὕψος της τὸ σημερινόν.

Ἡ ἄνευ ἐξουσιοδοτήσεως ὑπογραφεῖσα μὲ τοὺς Γερμανοὺς στρατιωτικὴ ἀνακωχὴ εἶναι, φαίνεται, βεβιασμένη πρᾶξις κοπώσεως, δικαιολογημένης ὕστερα ἀπὸ ἄνισον ἀλλὰ νικηφόρον ἑξάμηνον ἀγῶνα, καὶ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συντριπτικῆς πιέσεως, τὴν ὁποίαν ὁ αὐτὸς ἐχθρὸς ἤσκησε κατὰ τοῦ γενναίου Στρατοῦ μας. Ὁ ἀγὼν εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ ὑλικὰς καταστροφὰς καὶ ἀπὸ ἄνανδρα πλήγματα κατὰ τῶν ἀμάχων.

Αἱ ζημίαι δὲν πτοοῦν γενναίους ἀνθρώπους. Αὗται ἀποκαθίστανται καὶ θὰ ἀποζημιωθοῦν. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες θὰ συμμερισθῶμεν τὰς ζημίας καὶ θὰ τὰς διανείμωμεν μὲ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ τὰς ὑποστοῦν.

Τοῦτο εἶναι ἱερὰ καὶ ἀπαράβατος ὑποχρέωσις.

Καρτερεῖτε. Ἔτσι αὐξάνουν τὰ ἠθικὰ κέρδη τῆς χώρας, διὰ τῶν ὁποίων σύντομα θ' ἀνεγερθῇ ἡ Νέα Μεγάλη Ἑλλάς. Τὰ Ἔθνη, τὰ ὁποῖα τηροῦν τὴν τιμήν των καὶ σέβονται τὰς φιλικάς των ὑποχρεώσεις, ἀποκτοῦν τίτλους, ἐξυπηρετοῦντας τὰ συμφέροντά των. Οἱ τίτλοι μας αὐτοὶ εἶναι γραμμένοι μὲ αἷμα καὶ περιγράφουν θυσίας καὶ ὑπερτάτους ἡρωϊσμούς. Ὀφείλομεν νὰ τοὺς σεβασθῶμεν καὶ νὰ τοὺς περιφρουρήσωμεν.

Νὰ εἶσθε βέβαιοι ὅτι γρήγορα ξημερώνει λαμπρὰ Ἐθνικὴ Ἡμέρα, ἡ μεγαλειτέρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἀθῆναι 23 Ἀπριλίου

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως
Ε. Ι. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Αἱ λόγῳ τῶν ἐκτάκτων περιστάσεων προκύψασαι συγκοινωνιακαὶ δυσχέρειαι ἐπέφερον ἀνυπερβλήτους δυσκολίας εἰς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ περιοδικοῦ «Ἡ Νεολαία» καί, ὡς ἦτο ἑπόμενον, εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν συνδρομῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν τὸν μόνον πόρον αὐτοῦ. Ἐκ τῆς συνεπείᾳ τούτου προελθούσης σοβαρᾶς μειώσεως τῶν ἐσόδων τοῦ Περιοδικοῦ, προέκυψεν ἡ σκληρὰ ἀνάγκη ὅπως ἀνασταλῇ προσωρινῶς ἡ ἔκδοσίς του.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΡΙΖΗΣ

Μαζὶ μὲ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, ἡ Ἐθνικὴ Νεολαία ἐθρήνησε καὶ ἰδιαιτέρως τὸν ἀδόκητον καὶ πρόωρον θάνατον τοῦ Κυβερνήτου τῆς χώρας καὶ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Ε.Ο.Ν. Ἀλεξάνδρου Κοριζῆ. Μετὰ τὸ βαρὺ πλῆγμα ποὺ ὑπέστη μὲ τὴν σκληρὰν ἀπώλειαν τοῦ μεγάλου Ἀρχηγοῦ καὶ Ἱδρυτοῦ της Ἰωάννου Μεταξᾶ, ἡ Ἑλληνικὴ Νεολαία ᾐσθάνθη ὅτι, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ διαδόχου του, εἶχεν εὕρει ἱκανὸν καὶ ἄξιον συνεχιστὴν τοῦ ἔργου του, πρόθυμον καὶ ἀποφασιστικὸν ὁδηγητήν της εἰς τὸν μεγάλον δρόμον τοῦ Καθήκοντος καὶ τῆς Τιμῆς, τὸν ὁποῖον τῆς εἶχε χαράξει Ἐκεῖνος.

Οἱ θερμοὶ καὶ στοργικοὶ λόγοι ποὺ τῆς ἀπηύθυνε μὲ τὴν πρώτην καὶ μόνην Ἡμερησίαν Διαταγήν του· τὸ ζωηρὸν καὶ ἀποτελεσματικὸν ἐνδιαφέρον ποὺ ἐπέδειξεν ἀμέσως διὰ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς της δράσεως· τὸ ἐμπνευσμένον καὶ πράγματι ὑπέροχον ἐθνικὸν κήρυγμα ποὺ τῆς ἀπηύθυνε κατὰ τὴν μεγάλην συγκέντρωσιν τῆς 25ης Μαρτίου εἰς τὸ θέατρον «Παλλάς», ὅλα αὐτὰ ἐδημιούργησαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Νεότητος μίαν θερμήν, βαθεῖαν καὶ εἰλικρινῆ ψυχικὴν ἐπικοινωνίαν, ἡ ὁποία εἶχεν ἤδη ἀρχίσει ν' ἀποφέρη καρποὺς καὶ ἡ ὁποία πολλὰ τὰ καλὰ προοιωνίζετο διὰ τὸ μέλλον.

Ὅταν, εἰς τὴν συγκέντρωσιν ἐκείνην, ὁ Ἀλέξανδρος Κοριζῆς, μὲ τὰ μάτια γεμᾶτα ἀπὸ πατριωτικὴν λάμψιν, μὲ τὴν φωνὴν δονουμένην ἀπὸ ἐθνικὸν παλμόν, ἐκαλοῦσε τὴν Ἐθνικὴν Νεολαίαν τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀνανεώση τὸν μέγαν καὶ ἱερὸν ὅρκον, τῆς μέχρι θανάτου πίστεως εἰς τὴν Πατρίδα, ἡ Ἐθνικὴ Νεολαία τὸν ἔνοιωσε βαθύτατα καὶ τοῦ ἀπήντησεν ἀποφασιστικὰ καὶ ἀδίστακτα μὲ τὸ ὑπέροχον ἐκεῖνο «Ὁρκιζόμεθα!» ποὺ ἀνεπήδησεν ὁρμητικὰ καὶ ἀκράτητα ἀπὸ τὰ πιὸ ἱερὰ βάθη τῆς ἁγνῆς ψυχῆς της.

«Ὁρκίσου — τῆς ἐζήτησε — ὅτι θὰ διατηρήσης ἄσβεστη τὴ φλόγα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ σου ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν συμβῆ· ὅτι θὰ μείνης πιστὴ στὶς μεγάλες ἀρχὲς τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τιμῆς. Κι' ἂν εἶναι νὰ πεθάνουμε γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀπολύτρωσι τοῦ κόσμου, ἂς πεθάνουμε! Ἡ ἀκατάβλητη δύναμις τῆς Ἰδέας θὰ μᾶς ἀναστήση».

Καὶ σὰν νὰ ἤθελε νὰ σφραγίση μὲ

τὴν ἴδιαν τὴν ζωήν του τοὺς λόγους του, τὴν ἐπρόσφερεν ἔπειτα ἀπὸ λίγες μέρες καὶ αὐτὴν θυσίαν πρόθυμον καὶ ἱερὰν «στὶς μεγάλες ἀρχὲς τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τιμῆς». Ἀλλὰ τὴν ἴδιαν στιγμὴν εἶχε κι' ὅλας ἀναστηθῆ. «Ἡ ἀκατάβλητη δύναμις τῆς Ἰδέας» τὸν ἀνέστησεν ἀμέσως καὶ τὸν παρέδωσεν εἰς τὴν ἀθανασίαν ὡς σύμβολον.

Ἔπειτα ἀπὸ τὴν μεγάλην μορφὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ, ἡ Ε.Ο.Ν. τοποθετεῖ τώρα εἰς τὸ πάνθεον τῆς ἱστορίας καὶ τῶν παραδόσεών της καὶ τὴν εὐγενικὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Κοριζῆ. Ἂν δὲν ἐπρόλαβε νὰ συνεχίση εἰς ἔκτασιν καὶ πλάτος τὸ μεγάλο ἔργον Ἐκείνου, ἐπρόλαβε νὰ προσφέρη εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τὴν θερμὴν καρδίαν του, τὰς ἁγνὰς προθέσεις του, τὴν φωτεινήν του σκέψιν, τὴν γόνιμον ζωτικότητά του καὶ τέλος τὴν ἴδιαν τὴν ζωήν του. Καὶ ἡ Ἐθνικὴ Νεολαία δὲν θὰ λησμονήση τὴν πολύτιμον αὐτὴν προσφοράν του.

Μαζὶ μὲ τὸν ἀγροτικὸν κόσμον τῆς χώρας, διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν πρόοδον τοῦ ὁποίου εἰργάσθη συστηματικὰ καὶ ἀκαταπόνητα· μαζὶ μὲ τὰς ἐργαζομένας τάξεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας — ὅπως ὑπερήφανα τὸ διεκήρυξε προσφάτως ὁ ἴδιος — προῆλθε καὶ ἐκεῖνος καὶ τὰς ὁποίας ὑπηρέτησε πρόθυμα καὶ ἀποτελεσματικὰ διὰ τῆς ὅλης δράσεώς του ὑπὲρ τῶν παραγωγικῶν κλάδων τοῦ τόπου· μαζὶ μὲ τὰ πτωχότερα λαϊκὰ στρώματα, διὰ τὴν ἀνακούφισιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν ὁποίων ἀνέπτυξε μὲ ἀνεξάντλητον ζῆλον καὶ ἀνωτέραν ἀνθρωπιστικὴν πνοὴν μίαν θαυμασίαν πράγματι δρᾶσιν· μαζὶ μὲ ὁλόκληρον τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, τὸν ὁποῖον ὑπηρέτησε μὲ πίστιν, ἀφοσίωσιν καὶ αὐτοθυσίαν κατὰ τὰς δυσκολωτάτας καὶ δραματικὰς αὐτὰς στιγμὰς τῆς ἐθνικῆς ζωῆς του, ἡ Ἐθνικὴ Ὀργάνωσις τῆς Νεολαίας στέκεται καὶ αὐτὴ μὲ θλῖψιν καὶ εὐλάβειαν πρὸ τοῦ τάφου του. Καὶ ἀντὶ παντὸς ἄλλου μνημοσύνου ἐπαναλαμβάνει ἀκόμη μίαν φορὰν τὸν ἱερὸν ὅρκον ποὺ τοῦ ἔδωσε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς: «Ὁρκιζόμεθα ὅτι θὰ διατηρήσουμε ἄσβεστη τὴ φλόγα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μας ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν συμβῆ καὶ ὅτι θὰ μείνουμε πιστοὶ στὶς μεγάλες ἀρχὲς τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τιμῆς».

Γράμματα ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΜΜΗ

Ἑλληνόπουλα!

Ὅταν τὸ πρωΐ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, χωρὶς κανεὶς νὰ σᾶς εἰδοποιήση, χωρὶς κανεὶς νὰ σᾶς καλέση, ἐφορέσατε, μὲ τὸ πρῶτο σύνθημα τοῦ συναγερμοῦ, τὴ στολή σας καὶ παρουσιασθήκατε στοὺς σχηματισμούς σας, δὲν ἐπήγατε ἁπλῶς γιὰ νὰ προσφέρετε πρόθυμα καὶ ἀδίστακτα τὶς ὑπηρεσίες σας στὸν ἱερὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα, ποὺ εἶχε ἀρχίσει ἐκείνη τὴν αὐγή. Οἱ αὐθόρμητες ὑπαγορεύσεις τῆς ψυχῆς σας ἦσαν πολὺ μεγαλύτερες, ἡ ἐπιταγὴ τῆς ἐθνικῆς σας συνειδήσεως πολὺ πλατύτερη· καὶ σύμφωνα μὲ αὐτὲς ἐνοιώσατε ἀμέσως ὅτι ὁ ρόλος σας, ὁ προορισμός σας, τὸ καθῆκον σας ἦσαν πολὺ ἀνώτερα καὶ πολὺ εὐρύτερα. Γι' αὐτὸ καὶ ἐπροχωρήσατε πιὸ μπροστὰ ἀπὸ κάθε ἀπαίτησι, πιὸ ψηλὰ ἀπὸ κάθε καθιερωμένη ἀντίληψι καθήκοντος, καὶ ἐσταθήκατε ἴσιοι, ἀλύγιστοι καὶ ἀκλόνητοι στὴν πρώτη γραμμή, καὶ πήρατε στὸ χέρι σας τὴ μεγάλη μάχη τῶν μετόπισθεν.

Στὴ μάχη αὐτή, πού, σὰν προέκτασις τῆς ἱερῆς γραμμῆς τοῦ μετώπου, εἶναι ἀναπόσπαστα συνδεδεμένη καὶ ἀλληλένδετη μὲ αὐτήν, ἐδώσατε τὰ ὡραῖα καὶ γερά σας νειᾶτα, ἐδώσατε τὴν ἁγνὴ καὶ δυνατὴ ψυχή σας, ἐδώσατε τὶς πανίσχυρες φυσικὲς καὶ τὶς ἀνεξάντλητες ἠθικὲς δυνάμεις σας, ἐδώσατε τὸ θάρρος σας, τὸν ἐνθουσιασμό σας, τὴν ὁρμή σας, τὴν γενναιότητά σας, τὴν ἀντοχή σας, τὴ θέλησί σας, τὴν ἐπιμονή σας, τὸ πεῖσμα σας, καὶ πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλα, πιὸ πάνω ἀπ' ὅλα, κάτι ποὺ τὰ περιλαμβάνει ὅλα: τὴν πίστι σας, τὴν ἀνεξάντλητη καὶ ἱερή σας πίστι στὰ πεπρωμένα καὶ στὸ μέλλον τῆς φυλῆς μας.

Ἔτσι ἐβαδίσατε ὡραῖοι, δυνατοὶ καὶ ἀκλόνητοι ἐπὶ ἕξη σχεδὸν μῆνας τὸν ὑπέροχο δρόμο τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας, ποὺ ἐδιάλεξε καὶ τώρα, ὅπως πάντα, τὸ Ἔθνος μας, τὸν παλιὸ καὶ γνώριμο δρόμο τῆς ἱστορίας του καὶ τῶν παραδόσεών του, ποὺ τὸν ἀκολουθήσατε κι' ἐσεῖς πιστὰ καὶ σταθερά, ὡδηγημένοι ἀπὸ τ' ἀθάνατα καὶ ἱερὰ ἴχνη τῶν αἱματωμένων βημάτων τῶν ἡρωϊκῶν μας πολεμιστῶν. Ἔτσι ὄχι μόνον ἐφανήκατε ἀντάξια παιδιὰ ἢ μικρότερα ἀδέλφια τῶν ὑπερόχων καὶ ἀπαραμίλλων στρατιωτῶν μας, ἀντάξια παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος μας, ἀλλὰ ἐγίνατε συγχρόνως ἡ πιὸ ζωογόνος καὶ ἀστείρευτη πηγὴ ἠθικῶν δυνάμεων, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀντλεῖ θάρρος καὶ δύναμι καὶ πίστι ὁλόκληρο τὸ Ἔθνος.

Αὐτὸν τὸν μεγάλο, τὸν ὑψηλὸ καὶ ὑπέροχο προορισμὸ θὰ τὸν κρατήσετε — εἴμαστε ἀπόλυτα βέβαιοι — θὰ τὸν ἐκπληρώσετε πιστὰ καὶ ἀνένδοτα ὡς τὸ τέλος. Τίποτε, ἀπολύτως τίποτε, καμμιὰ δυσκολία, καμμιὰ δοκιμασία, κανένας κίνδυνος, δὲν θὰ σᾶς κάμη νὰ παρεκκλίνετε ἀπὸ τὴ γραμμή σας, τὴν πρώτη γραμμὴ τῆς μεγάλης μάχης τῶν μετόπισθεν. Καὶ ἂν τὰ πόδια σας ματώσουν βαδίζοντας, θὰ προχωρῆτε — τὸ ξέρουμε — δὲν θὰ σταματήσετε καθόλου τὴν τιμημένη πορεία σας. Καὶ ἂν ἡ ψυχή σας κτυπηθῆ, καὶ ἂν πληγωθῆ, τὸ ξέρουμε καλὰ πὼς δὲν θὰ λυγίση, πὼς δὲν θὰ αἰσθανθῆ ποτέ, ποτέ, κανένα, ἀπολύτως κανένα ἀπὸ τὰ μικρὰ καὶ ταπεινὰ αἰσθήματα τοῦ δισταγμοῦ ἢ τῆς ἀμφιβολίας, ἀλλὰ θὰ ἐξακολουθήση νὰ ὑψώνεται ὄρθια, ὡραία καὶ μεγάλη, ἀκτινοβολώντας γύρω της σ' ὁλόκληρο τὸ Ἔθνος τὸ φῶς τοῦ θάρρους, τῆς καρτερίας καὶ τῆς πίστεως.

Ἔτσι θὰ σταθῆτε ὡς τὸ τέλος· ἔτσι θὰ περάσετε ἄφοβα καὶ ἀκλόνητα ἀνάμεσα ἀπὸ κάθε περιπέτεια, ὁποιαδήποτε περιπέτεια καὶ δοκιμασία· ἔτσι στὸ τέλος θὰ φθάσετε, ἀκολουθώντας πιστὰ τὸν ἡρωϊκό μας στρατό, κρατώντας ψηλὰ τὴ σημαία τοῦ ἀγῶνος ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λαοῦ, στὸ βέβαιο τέρμα, τὸ ὡραῖο, τὸ ὑπέροχο, τὸ θεῖο τέρμα τῆς Νίκης.

Μ' ἐθνικοὺς χαιρετισμοὺς
Μελῆς Νικολαΐδης

Ω ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ!...

Ὦ Ἑλλάδα μου! Ὦ γλυκειὰ κι' ὄμορφή μου Πατρίδα! Σὲ τί ἁμάρτησες, τάχα, γιὰ νὰ θέλουν νὰ βάλουν ἀπάνω στὰ ἱερὰ χώματά σου τὸ κατακτητικὸ πόδι τους οἱ μακρόφερτοι ξένοι;...

Ὦ Ἑλλάδα μου! Ὦ Ἐσὺ πού, τώρα καὶ χιλιάδες χρόνια, γράφεις ἀδιάκοπα τὴν ἱστορία τῆς Ὀμορφιᾶς καὶ τῆς Τέχνης, γιατί σὲ μισοῦν;...

Γιατί σὲ μισοῦν ἐκεῖνοι ποὺ εὐεργέτησες;

Γιατί ζητοῦν τὸ χαμό σου οἱ ἄνθρωποι ποὺ σοῦ χρωστοῦν τὸν ἀνθρωπισμό τους;...

* * *

Τί γυρεύουν, ὦ ἔνδοξη καὶ πολυβασανισμένη Ἑλλάδα μου, οἱ ὀρδὲς τοῦ πολέμου, ἀπάνω στὰ εἰρηνικὰ χώματά Σου, ἀφοῦ Ἐσὺ ποτὲ δὲν ἐζήτησες πόλεμο, κι' ἀφοῦ Ἐσὺ ποτέ σου δὲν ἐπιβουλεύτηκες ξένες πατρίδες;...

Τί ζητοῦν οἱ ἐπιστήμονες τοῦ θανάτου καὶ τῆς καταστροφῆς στὴν πατρίδα τοῦ Προμηθέα, ποὺ ἐπλήρωσε μὲ τὸ ξέσκισμα τῆς καρδιᾶς του τὸ δῶρο τοῦ Φωτὸς ποὺ ἐπρόσφερε στὰ βάρβαρα κοπάδια τῶν πρώτων ἀνθρώπων;...

Γιατί δὲν θέλουν νὰ ζῆς, Ἐσὺ ἡ πηγὴ τῆς Ζωῆς;...

* * *

Τί πειράζει τοὺς ξένους ἄν, Ἐσύ, δὲν ἀγάπησες καὶ δὲν ἀγαπᾶς τίποτ' ἄλλο στὸν κόσμο περισσότερο ἀπὸ τὴ Λευτεριά σου;...

* * *

Νάναι, τάχα, οἱ πανώριες ὀμορφιές σου ποὺ ζηλεύουν οἱ ξένοι, ὅταν ἔρχωνται κάθε τόσο γιὰ νὰ σὲ κουρσέψουν;...

Ὄμορφες εἶναι, ὡστόσο, κι' οἱ δικές των πατρίδες, μὰ Ἐσὺ δὲν τὶς ζήλεψες...

Νάναι, τάχα, τὰ πλούτια Σου, ἐκεῖνο ποὺ τοὺς κάνει, κάθε τόσο νὰ πέφτουν σὰν ὄρνια στοὺς κάμπους, τὰ βουνὰ καὶ τ' ἀκρογιάλια Σου;...

Οἱ δικές των πατρίδες εἶναι πολὺ πλουσιώτερες ἀπὸ Σένα καὶ εἶσαι πολὺ πλούσια σὲ ψυχὴ γιὰ νὰ μὴν ἔχης ἀνάγκη νὰ βάλης χρυσάφι στὴ θέσι τῆς ψυχῆς Σου...

* * *

Ἐσένα, ὦ γλυκειά μου Πατρίδα, σ' ἔφτασε καὶ σὲ φτάνει πάντα νὰ βλέπης κάτω ἀπὸ τὸν ὁλογάλανον οὐρανό Σου νὰ βόσκουν κουδουνίζοντας τὰ εἰρηνικὰ πρόβατά Σου...

Σ' ἔφτασε καὶ σὲ φτάνει πάντα, Ἐσένα, Ἑλλάδα μου, νὰ βλέπης τὸν ὑπέρλαμπρον ἥλιο Σου νὰ χρυσώνη τὶς κορφὲς τῶν βουνῶν Σου, τῶν βουνῶν ἐκείνων πού, τὸ καθένα τους, εἶναι κι' ἀπὸ ἕνα παλάτι Θεῶν!...

Σ' ἔφτασε καὶ σὲ φτάνει πάντα Ἐσένα, ὦ Ἑλλάδα μου, ν' ἀκοῦς καὶ νὰ εὐφραίνεσαι τὴ φλογέρα τῶν βοσκῶν Σου, ὅταν μὲ τὶς ἁπλὲς μελωδίες των ξυπνοῦν μέσα στὶς ρεματιὲς καὶ τοὺς λόγγους Σου τὸ ἀθάνατο πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀδερφώνουν κάτω ἀπὸ τ' ἀσημένιο φεγγαρόφωτο τὴν ψυχὴ τοῦ Ὁμήρου μὲ τὴν ψυχὴ τῶν λαϊκῶν τροβαδούρων Σου...

Σ' ἔφτασε καὶ σὲ φτάνει πάντα Ἐσένα, ὦ Ἑλλάδα μου, νὰ ζῆς γιὰ ν' ἀγαπᾶς μονάχα καὶ γιὰ νὰ τραγουδᾶς τὴν ἀγάπη Σου...

* * *

Ὦ Πατρίδα μου! Ὦ γλυκειὰ κι' ὄμορφή μου Πατρίδα! Σ' αὐτὲς τὶς μεγάλες καὶ νέες δοκιμασίες ποὺ ἦταν γραφτό Σου νὰ πέσης, σὰν ἕνα τελευταῖο θῦμα τῶν τελευταίων ἀναλαμπῶν τῆς κακίας τοῦ Κόσμου, στάσου περήφανη, ψηλὴ καὶ ἀκατάλυτη ὅπως ἐστάθηκες Πάντα!

Φύλαξε ὅπως ἐφύλαξες Πάντα, ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια, τὴν ἄσβηστη φλόγα τῆς Λευτεριᾶς καὶ τῆς ἀγάπης βαθιὰ μέσα στὴν ἀθάνατη ψυχή Σου, καὶ σπούδαζε! Σπούδαζε καὶ μελέτα ἀδιάκοπα τὸν ἄνθρωπο. Σπούδαζε τὸν ἑαυτό σου καὶ τὴν κακία ποὺ εἶναι ὁ μόνος τελευταῖος ἐχθρός Σου. Ψάξε βαθιὰ τὸ σκοτάδι ποὺ σὲ κυκλώνει γιὰ νὰ βρῆς τὴν πηγὴ τοῦ κακοῦ. Κι' ὅταν τὴ βρῆς, τότε θὰ ξέρης καλὰ τί μπορεῖς καὶ Σὺ νὰ μισῆς!...

* * *

Ὦ Ἑλλάδα! Ὦ πολυπικραμένη κι' αἱματοβαμμένη Πατρίδα μου! Μὴν ξεχνᾶς πὼς ἀπάνω στὴν Ἀκρόπολι καθηλώθηκε κάποτε ἡ Νίκη. Μὴν ξεχνᾶς πὼς ἐκεῖ πάνω οἱ Ἕλληνες τῆς ἔκοψαν τὰ φτερὰ καὶ τὴν ἔκαναν γιὰ πάντα δικιά τους!...

* * *

Ὦ Ἑλλάδα, Ἑλλάδα, Πατρίδα μου! Μὴν ξεχνᾶς πὼς ΔΕΝ ΘΑ ΠΕΘΑΝΗΣ ΠΟΤΕ!...

Μανώλης Κουρήτης

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ 1821

Ο ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΣΟΜΠΑΝΑΚΟΣ

Μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τοῦ 1821, τὴν γιομάτη ἀπὸ τοὺς καπνοὺς τῆς καταστροφῆς καὶ ἀπὸ τοὺς ἀχνοὺς τοῦ ζεστοῦ αἵματος, μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ περιβάλλον τὸ γεμᾶτο ἀπὸ ἀφάνταστα ἀνδραγαθήματα καὶ ἀπὸ σκληρότατες περιπέτειες, ἀπὸ αὐτοθυσίες καὶ ἀπὸ θριάμβους ἀρετῆς, θἄλεγε κανεὶς ὅτι, ὅλα τἄλλα θάσβηναν ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀγῶνα, ἀπὸ τὶς μάχες καὶ ἀπὸ τὴν ἀλληλοσφαγὴ τῶν παλαιῶν δούλων καὶ τῶν παλαιῶν ἀφεντικῶν. Κι' ὅμως μέσα στὸν ἀγῶνα δὲν ἔπαψε ποτὲ ἡ δροσιὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης. Μέσα στὸ ἄναμμα τοῦ ἀγῶνα οἱ λαϊκοὶ τραγουδιστὲς δὲν ἔπαψαν νὰ συνθέτουν τὰ τραγούδια τους. Ὑμνοῦσαν τοὺς ἥρωες τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τὰ κατορθώματά τους: τὸν Καραϊσκάκη, τὸν Ἀνδροῦτσο, τὸ Διάκο, τοὺς κολοκοτρωναίους... Μὰ κι' ὁ ἴδιος ὁ στρατηγὸς Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἔκαμε μιὰ παραλλαγὴ τραγουδιοῦ γιὰ νὰ συμβουλεύση τοὺς συντρόφους του ὅτι ἔπρεπε:

«νὰ κόψουνε τὰς ἅλυσσους
νὰ βγοῦν οἱ σκλαβωμένοι».

Τὴν ἴδια ἐποχή, μέσα στοὺς κινδύνους τοῦ Ἀγῶνα τοῦ 1821, παρουσιάσθηκε κι' ἕνας καμπούρης λαϊκὸς τραγουδιστὴς καὶ ἀγωνιστὴς μαζί: ὁ Τσομπανᾶκος. Μόλις ἄρχισεν ἡ Ἐπανάστασις, ὁ καμπουρᾶκος αὐτὸς ἀκολούθησε τὸν ὑπαρχηγὸ τοῦ Κολοκοτρώνη Νικήτα Σταματελόπουλο, ποὺ ἦταν πιὸ πολὺ γνωστὸς ὡς Νικηταρᾶς ἢ Τουρκοφάγος καὶ ποὺ ἀνέπτυξε ἀξιοθαύμαστη δρᾶσι στὴν καταστροφὴ τοῦ Δράμαλη. Ὁ κοντὸς καὶ καμπούρης Τσομπανᾶκος ἐπῆρε τὴ μαγκούρα του κι' ἕνα παληὸ τουφέκι καὶ ἀκολουθοῦσε στὶς μάχες τὸ Νικηταρᾶ. Καὶ κάθε τόσο ἐσύνθετε στίχους γεμάτους μ' ἐνθουσιασμό, μὰ ἀρκετὰ ἄτεχνους.

Ὅταν ἄρχισεν ὁ ἀγώνας ἔγραψεν αὐτοὺς τοὺς στίχους:

Ἕλληνες τώρα ἄγωμεν
τὰ ὅπλα μας ἂς λάβωμεν.
Ἡ Πατρίδα μᾶς φωνάζει
καὶ ὁ Ρήγας διατάζει.
Ὡς πότε ὡς πότε στὶς σπηλιὲς
καὶ εἰς τῶν ἄλλων τὶς δουλειές;
Κάλλια θάνατος μὲ βία
κι' ὄχι πλέον τυραννία...

Καὶ σὰν ἔγινε ἡ μάχη τῶν Δολιανῶν, ἐσύνθεσε ποίημα μὲ αὐτοὺς τοὺς στίχους:

Πάλιν ἄρχισ' ὁ πόλεμος
καὶ τῶν Τουρκῶν ὁ ὄλεθρος
καὶ στὰ Δολιανὰ ἕνας κρότος
ποὺ ἐρράγισεν ὁ τόπος...
Πατρίδα ἂς τιμήσωμεν
καὶ ὅλοι μιὰν ὥρ' ἂς ζήσωμεν.
Ἦλθεν ὁ καιρὸς τῆς δόξης
τὴν ἐκδίκησιν νὰ δώσης...

Ἀκολουθοῦν καὶ ἄλλα τετράστιχα ἐξ ἴσου ἄτεχνα, ὅσο κι' ἐνθουσιώδη.

Ἀλλ' ὁ Τσομπανᾶκος εἶχε συνθέσει ἕνα πλῆθος ποιήματα αὐτοῦ τοῦ εἴδους, σχετικὰ μὲ τὸν Ἀγῶνα. Πολλὰ ἀπ' αὐτὰ ἀπὸ στόμα σὲ στόμα κυκλοφοροῦν καὶ σήμερα στὰ χωριὰ τῆς Ἀρκαδίας.

* * *

Μὰ ἂς ἰδοῦμε ποιὸς ἦταν αὐτὸς ὁ ἄγνωστος τύπος τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ὁ καμπούρης Τυρταῖος τοῦ ἀγῶνα.

Εἶχε γεννηθῆ τὸ 1787 καὶ τὸ πραγματικό του ὄνομα ἦταν Παναγιώτης Κάλας. Ἀπὸ μικρὸς ἦταν ραχητικὸς καὶ σχεδὸν νάνος. Κι' ἐξάλλου νεώτατος ἔχασε τὰ μαλλιά του κι' ἔμεινε φαλακρός. Ἐπειδὴ ἦταν ἀσθενικός, δὲν καταγίνονταν στὴ γεωργία, μὰ γίνηκε τραγουδιστὴς καὶ ἄρχισε νὰ γράφη σατυρικοὺς στίχους. Πραγματικὰ εἶχε πολὺ καλὴ φωνὴ καὶ μεγάλη εὐκολία στὸ νὰ συνθέτη στίχους. Ἡ πατρίδα του ἦταν ἡ Δημητσάνα. Ἐκεῖ ἔζησε τὰ 34 πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς του, δηλαδὴ ὡς τὴν Ἐπανάστασιν. Ἐπήγαινε στὰ πανηγύρια, στοὺς γάμους καὶ στὶς ἄλλες συγκεντρώσεις κι' ἐτραγουδοῦσε. Μὰ ἐσύνθετε καὶ σύντομα ποιήματα, ποὺ ἐσατύριζαν ὅ,τι παρατηροῦσε πὼς ἦταν γελοῖο ἢ ἀνήθικο μέσα στὴ μικρὴ κοινωνία τῆς Δημητσάνας. Ὅλοι ἀπὸ τότε τὸν ἐπρόσεχαν κι' ἐφυλάγοντο ἀπὸ τὰ πειράγματα τῶν στίχων του.

Τὰ πειράγματά του αὐτὰ ἦταν καὶ ἡ ἀφορμὴ νὰ τὸν ὀνομάσουν Τσομπανᾶκο. Ὑπάρχει στὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Ἑλλάδος ἕνα πουλὶ ποὺ ἔχει ἕνα κελάδημα σὰ σφύριγμα τσομπάνου ποὺ καλεῖ τὰ πρόβατά του. Ὁ λαὸς ὀνομάζει αὐτὸ τὸ πουλὶ τσομπανᾶκο καὶ πιστεύει ὅτι τὸ σφυριχτὸ κελάδημά του ἀποτελεῖ πείραγμα. Ἔτσι καὶ ὁ Παναγιώτης Κάλας, ποὺ ἐπείραζε μὲ τοὺς στίχους του, ἐπῆρε τὸ ὄνομα τοῦ πουλιοῦ κι' ἔγινε Τσομπανᾶκος.

Ὁ ποιητὴς Τσομπανᾶκος
(Σκίτσο Φ. Κόντογλου)

Ὅταν ἄρχισεν ἡ Ἐπανάστασις στὸ Μωριᾶ, ὁ Τσομπανᾶκος ἐγέμισεν ἐνθουσιασμό. Ἄφησε τὸ χωριό του καὶ ἀκολούθησε τὸ σῶμα τοῦ Νικηταρᾶ. Ἐπολεμοῦσε κι' αὐτὸς μαζὶ μὲ τοὺς στρατιῶτες τοῦ Νικηταρᾶ, μὰ καὶ ἐνθουσίαζε τοὺς συμπολεμιστές του μὲ τοὺς στίχους του. Γιὰ κάθε μάχη καὶ γιὰ κάθε ἄλλο γεγονὸς τοῦ ἀγῶνα ἐσύνθετε καὶ ἀπὸ ἕνα ποίημα. Καὶ ὅταν οἱ ἐπαναστάτες ἐξεκουράζοντο, ὁ Τσομπανᾶκος τοὺς ἐμάζευε γύρω του καὶ τοὺς ἀπήγγειλεν ἢ τοὺς ἐτραγουδοῦσε τὰ καινούργια τραγούδια του γιὰ τὸν Ἀγῶνα. Τὰ τραγούδια του αὐτὰ ἦσαν σοβαρὰ καὶ πολεμικά. Μὰ πλάϊ σ' αὐτὰ ὁ καμπουράκος ἐσύνθετε καὶ σατυρικὰ στιχάκια. Οἱ πολεμιστὲς συχνὰ τὸν ἐπείραζαν. Μὰ ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε μὲ σατυρικοὺς στίχους, ποὺ τοὺς ἔκαναν νὰ σωπάσουν. Ἂν κανένας καὶ πάλιν ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸν πειράζη ὁ Τσομπανᾶκος ἐσήκωνε τὴν κοντόχονδρη μαγκούρα του καὶ ἐκτυποῦσε τὸν αὐθάδη... Πολλὲς φορὲς μάλιστα καὶ καπεταναῖοι ἔφευγαν γοργὰ μπροστὰ στὴν μαγκούρα του, μὰ γελοῦσαν μὲ τὶς κωμικὲς κινήσεις ποὺ ἔκανε γιὰ νὰ τοὺς καταδιώξη... Ἡ σωματική του κατασκευὴ ἦταν τέτοια, ποὺ ἐδυσκόλευε τὶς κινήσεις του καὶ τὸν ἔκανε ἀστεῖον, ὅταν ἐπιχειροῦσε νὰ τρέξη...

* * *

Ὁ Νικηταρᾶς ἀγαποῦσε πολὺ τὸν Τσομπανᾶκο. Μὰ τὸν ἐλυπεῖτο γιατὶ δὲν μποροῦσε νὰ παρακολουθήσῃ τὶς ἐκστρατεῖες. Ἐθαύμαζε καὶ ὁ Τσομπανᾶκος τὸν Νικηταρᾶ, τὸν θαρραλέο καὶ γρήγορο ὑπαρχηγὸ τοῦ Κολοκοτρώνη.

«τὸν καπετὰν Νικηταρᾶ,
ποὺ ἔχει στὰ πόδια του φτερά»,

ὅπως ἔγραφε σ' ἕνα ποίημά του. Μὰ πῶς νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ; Πῶς νὰ πολεμήσῃ μαζί του, ποὺ τὰ πόδια του δὲν τὸν ἐβοηθοῦσαν;

Αὐτὸ τὸ συλλογίσθηκε καὶ ὁ Νικηταρᾶς. Καὶ ὅταν ὁ Τσομπανᾶκος ἐπολέμησε μαζί του σὲ μιὰ μεγάλη μάχη, συλλογίσθηκε νὰ τὸν ἀνταμείψη. Κατόπιν ἀπὸ τὴν νίκη ὁ Νικηταρᾶς ἐμοίρασε στοὺς στρατιῶτες του διάφορα λάφυρα. Τότε ἐχάρισε καὶ στὸν Τσομπανᾶκο ἕνα ἄλογο γιὰ νὰ παρακολουθῆ εὐκολώτερα τὶς ἐκστρατεῖες.

Μὰ τώρα ὁ Τσομπανᾶκος ἀντίκρυσεν ἄλλο πρόβλημα. Ἦταν φτωχὸς καὶ δὲν εἶχε τὰ μέσα νὰ θρέψη τὸ ἄλογο. Εὕρισκε λοιπὸν ὅτι τὸ δῶρο τοῦ Νικηταρᾶ ἦταν κολοβό. Ἔγραψε τότε κι' ἔστειλε στὸν ἀρχηγό του αὐτὸ τὸ σύντομο γράμμα σὲ στίχους:

«Τὸ δῶρο σου, Νικηταρᾶ,
εἶν' ἄλογο χωρὶς οὐρά.
Ἢ μοῦ στέλνεις τὸ κριθάρι,
ἢ σοῦ στέλνω τὸ τομάρι».

Φῶτος Γιοφύλλης

ΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ Υπο Α. Β. Γ.

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

62. (Συνέχεια)

— Στὸ καλό! Στὸ καλό! ἀπάντησε ὁ Λεοννᾶτος. Δὲ θὰ σᾶς ἀφήσω νὰ πεινάσετε!

Τὰ καράβια τώρα ἔτρεχαν μὲ φουσκωμένα τὰ πανιά. Οἱ κωπηλᾶτες ξεκουράζονταν, τὰ τρόφιμα ἀκόμα ἦσαν ἄφθονα, τὰ πληρώματα τραγουδοῦσαν.

Μιὰ μέρα ἔφτασαν στὸ στόμιο ἑνὸς ποταμοῦ, ποὺ ἔμοιαζε λίμνη. Γύρω ἀπὸ τὴ λίμνη ἦταν σκορπισμένες χαμηλὲς καλύβες. Μόλις φάνηκε ὁ στόλος πλῆθος ἄγριοι ἡμίγυμνοι, μὲ μακριὰ κοντάρια, βγῆκαν ἀπὸ τὶς καλύβες καὶ παρατάχθηκαν στὴν παραλία οὐρλιάζοντας καὶ φοβερίζοντας.

— Πρέπει νὰ μάθουμε τί ἄνθρωποι εἶναι τοῦτοι! εἶπε ὁ Νέαρχος στὸν γαμπρό του τὸν Στέφανο. Ἔχω ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο νὰ ἐξερευνήσω μὲ προσοχὴ τὰ παράλια, νὰ ἐξετάσω τοὺς κατοίκους καὶ νὰ μάθω τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμά τους. Τούτη εἶναι ἡ πρώτη φυλὴ ποὺ συναντοῦμε, πρέπει νὰ τὴ γνωρίσουμε.

— Μὰ πατέρα, εἶπεν ἡ Ἄλκα, κοίταξε πῶς οὐρλιάζουν καὶ κουνοῦν τὰ κοντάρια τους· εἶναι ἄγριοι, σὰ θηρία. Κι' ἂν ἔχουν φαρμακωμένα βέλη;

Ὁ Νέαρχος γέλασε.

— Φοβᾶσαι, Ἄλκα; τῆς εἶπε. Μὴν ἀνησυχῆς κι' ὁ Στέφανος θὰ τοὺς δοκιμάση!

— Ὁ Στέφανος; ἔκαμε ἡ Ἄλκα ἀνήσυχη. Ὁ Στέφανος;

— Καὶ βέβαια, ἀποκρίθηκε ὁ ναύαρχος. Εἶναι ἀπὸ τοὺς καλυτέρους μας κολυμπητάς.

Θὰ διαλέξη κι' ἄλλους καὶ θὰ πέσουν ὅλοι μαζὶ στὴ θάλασσα μὲ τὰ κοντάρια τους. Ὡστόσο ἐμεῖς ἀπὸ τὰ καράβια θὰ ρίχνουμε βροχὴ τὰ βέλη στοὺς ἀγρίους. Σὲ μιὰ ὥρα τὸ χωριὸ αὐτὸ θὰ γίνη δικό μας. Κι' ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους μας θὰ μάθουμε ὅτι θέλουμε.

Στράφηκε στὸν γαμπρό του:

— Εἶσαι ἕτοιμος, Στέφανε;

— Ἕτοιμος, πατέρα!

— Ἐμπρός!

Ὁ Στέφανος ἄρχισε νὰ γδύνεται γιὰ νὰ πέση στὴ θάλασσα. Ἡ Ἄλκα δὲν τόλμησε νὰ φωνάξη καὶ νὰ παρακαλέση· ντρέπουνταν νὰ δείξη πὼς φοβόταν. Ὡστόσο ὁ ναύαρχος διέταξε ὅλους τοὺς καλοὺς κολυμπητάς σὲ ὅλα τὰ καράβια νὰ εἶναι ἕτοιμοι. Συνεννοήθηκε μὲ τοὺς καπετάνιους, τὰ πληρώματα ἑτοιμάσθηκαν γιὰ πόλεμο.

— Ἐμπρός! φώναξε ὁ Νέαρχος.

Μὲ μιᾶς ἡ θάλασσα γέμισε κολυμπητές. Βροχὴ ἄρχισαν νὰ πέφτουν τὰ βέλη στοὺς ἀγρίους. Οὔρλιαζαν, ἄφριζαν, ἔτρεχαν ἀπάνω κάτω, πολλοὶ ἔπεσαν στὴ θάλασσα κολυμπώντας κι' ἄρχισε τρομερὴ πάλη μέσα στὰ νερά.

Οἱ ἄγριοι ἦσαν πολὺ δυνατοὶ μὰ τὰ ὅπλα τους ἦσαν πρωτόγονα· δὲν εἶχαν τόξα καὶ τὰ κοντάρια τους ἀκόμα δὲν εἶχαν μετάλλινη μύτη· ἦσαν ὅλο ξύλο. Πῶς μποροῦσαν λοιπὸν ν' ἀντισταθοῦν στοὺς Ἕλληνες; Σὲ λίγη ὥρα ὅλοι εἶχαν διασκορπιστῆ πέρα στὰ βουνά, πολλοὶ ὅμως εἶχαν πέσει ζωντανοὶ στὰ χέρια τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Νέαρχος κατέβηκε στὴ στεριὰ καὶ τοὺς κοίταζε μὲ περιέργεια. Μαζί του εἶχε κατέβει κ' ἡ Ἄλκα, ποὺ ἔλαμπε εὐτυχής, γιατὶ μὲ τόση γρηγοράδα καὶ δύναμι ὁ Στέφανος εἶχε καταφέρει νὰ νικήση τοὺς ἀγρίους.

Κοίταζε κ' ἡ Ἄλκα τοὺς αἰχμαλώτους κι' ἔνοιωθε μιὰ κρυφὴ ἀνατριχίλα.

— Πατέρα, ἔλεγε, τὰ ὄντα αὐτὰ περισσότερο μοιάζουν μὲ ζῶα παρὰ μὲ ἀνθρώπους. Κοίταξε τὰ μαλλιά τους καὶ τὰ νύχια τους!

Κι' ἀληθινὰ εἶχαν μακριὰ πυκνὰ μαλλιά, σὰ χαίτη. Καὶ τὰ νύχια τους ἦσαν σκληρὰ καὶ γαμψά, σὰ θεριῶν. Ἔσκιζαν τὰ ψάρια καὶ τὰ ἔτρωγαν ὠμά, τὰ ἐργαλεῖα τους ὅλα ἦσαν ἀπὸ πέτρες, δὲν ἤξεραν ἀκόμα μήτε τὸ χαλκὸ μήτε τὸ σίδερο. Καὶ δὲ φοροῦσαν ροῦχα· εἶχαν γύρω ἀπὸ τὴ μέση τους προβιὲς ἀπὸ θηρία ἢ κι' ἀπὸ μεγάλα ψάρια.

Ὁ Νέαρχος τοὺς κοίταζε συλλογισμένος.

— Πλησιάζουμε στοὺς τόπους τῶν ἀγρίων, καὶ ἔλεγε ἀπὸ μέσα του. Οἱ ἐχθροί μας πληθαίνουν· ὡς τώρα εἴχαμε τρεῖς μεγάλους ἐχθρούς: τὴ θάλασσα, τὴν πεῖνα καὶ τὴ δίψα· τώρα θάχουμε καὶ τοὺς ἀγρίους ἀνθρώπους.

Κεφ. 78.

Κίνησαν πάλι. Ὁ ναύαρχος ἔμενε συλλογισμένος.

— Τί συλλογίζεσαι πατέρα; τὸν ρώτησε ὁ Στέφανος ἀνήσυχος.

— Εἶμαι ἀρχηγός, παιδί μου, ἀποκρίθηκε ὁ ναύαρχος, ἔχω εὐθύνη. Ὅλα τὰ κακὰ πρέπει νὰ τὰ βάνη ὁ νοῦς μου καὶ νὰ σκέπτωμαι πῶς νὰ τὰ νικήσω.

— Μπορεῖς νὰ μοῦ ἐμπιστευθῆς καὶ μένα τοὺς φόβους σου; ρώτησε ὁ Στέφανος.

— Πρέπει νὰ τοὺς ξέρης, εἶπε ὁ Νέαρχος. Γιατὶ ἂν ἐγὼ πάθω τίποτα σὲ κανένα ἄλλο δὲν ἔχω τὴν ἐμπιστοσύνη ν' ἀφήσω τὴν ἀρχηγία τοῦ στόλου, παρὰ σὲ σένα. Ὁ Ἀλέξανδρος λέει πὼς γεννημένος ἀρχηγὸς εἶναι ὅποιος συνδυάζει τὴ γενναιότητα μὲ τὸ βαθὺ μυαλό. Μοῦ φαίνεται πὼς ἐσύ, Στέφανε, εἶσαι γεννημένος ἀρχηγός.

Ὁ Στέφανος κοκκίνισε εὐχαριστημένος.

— Ὡς τώρα, δὲν ἔκαμα τίποτα, ἀποκρίθηκε.

Καὶ γιὰ ν' ἀλλάξη ὁμιλία:

— Μοῦ ὑπεσχέθηκες, πατέρα, εἶπε, νὰ μοῦ ἐμπιστευθῆς τοὺς φόβους σου.

— Πρῶτα πρῶτα, ἄρχισε ὁ ναύαρχος, φοβοῦμαι πὼς μπαίνουμε σὲ μιὰ ἄγρια κι' ἀφιλόξενη χώρα. Εἶδες τοὺς ἀγρίους αὐτούς· τέτοιοι θὰ ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι σὲ ὅλα τοῦτα τὰ ἀπότομα ἀκρογιάλια ποὺ περνοῦμε. Κοίταξε τί βράχοι, τί φρικτὴ ἀγριάδα!

Ὁ Στέφανος κοίταξε τὴν ἀκρογιαλιά. Ἔρημη, τραχειά, χωρὶς ἕνα λιμάνι, χωρὶς λίγη ἀμμουδιά. Καὶ μήτε ἕνας θάμνος, μήτε ἕνα πράσινο φύλλο.

— Βλέπεις; ἐξακολούθησε ὁ ναύαρχος. Πῶς θὰ μπορέσουμε ν' ἀράξουμε σὲ μιὰ τέτοια ἀκρογιαλιά; Κι' ἂν ἀράξουμε, πῶς θὰ μπορέσουμε νὰ βροῦμε γλυκὸ νερὸ ἢ τρόφιμα; Κι' ἂν ὑπάρχουν, φαντάσου πόσες χιλιάδες ἄγριοι θὰ τὰ ὑπερασπίζουν. Γιατὶ τὸ νερὸ ἐδῶ θὰ εἶναι σπάνιο κι' ὅλοι οἱ ἄγριοι θὰ εἶναι συγκεντρωμένοι γύρω του. Κινδυνεύουμε λοιπὸν νὰ πεθάνουμε τῆς πείνας καὶ τῆς δίψας.

— Ξεχνᾶς τὸν Λεοννᾶτο, πατέρα, παρατήρησε ὁ Στέφανος.

Ὁ Νέαρχος κούνησε τὸ κεφάλι.

— Δὲ θὰ τὸν ξαναδοῦμε πιὰ τὸν Λεοννᾶτο, μουρμούρισε.

— Δὲ θὰ τὸν ξανδοῦμε πιά! φώναξε χωρὶς νὰ τὸ θέλη ὁ Στέφανος.

— Μὴ φωνάζεις, Στέφανε, εἶπε ὁ Νέαρχος· δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀκούσουν τὰ πληρώματα. Οἱ ἀρχηγοὶ μονάχα μποροῦν νὰ ξέρουν ὅλους τοὺς κινδύνους, γιατὶ αὐτοὶ δὲν τοὺς φοβοῦνται· οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἂν τοὺς μάθαιναν θὰ τοὺς κυρίευε πανικός.

— Μὰ γιατὶ δὲ θὰ ξαναδοῦμε τὸ Λεοννᾶτο; ρώτησε μὲ σιγανὴ τώρα φωνὴ ὁ Στέφανος.

— Γιὰ δυὸ λόγους, ἀποκρίθηκε ὁ Νέαρχος. Πρῶτα γιατὶ μοῦ φαίνεται ἀδύνατον νὰ μπορέση νὰ διαπεράση ὅλα αὐτὰ τὰ στίφη τῶν ἀγρίων. Καὶ ἔπειτα...

Ὁ Νέαρχος σώπασε καὶ μάζεψε τὰ φρύδια του. Κάποια πολὺ θλιβερὴ σκέψι θὰ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ του.

— Ἔπειτα; ἔκαμε σιγὰ ὁ Στέφανος.

— Φοβοῦμαι πὼς ὁ Ἀλέξανδρος θὰ συναντήση τρομακτικὲς συμφορὲς στὴν ἔρημο τῆς Γεδρωσίας ποὺ περνᾶ... Αὐτὸς θὰ ὑποφέρη πολὺ περισσότερο ἀπὸ μᾶς... Κι' ὁ Λεοννᾶτος θὰ τρέξη νὰ τὸν βοηθήση...

Οἱ δυὸ ἄνδρες σώπασαν. Κι' οἱ δυὸ εἶχαν λησμονήσει τὶς κακουχίες ποὺ πέρασαν καὶ τοὺς κινδύνους ποὺ τοὺς περίμεναν κι' ἕνα μονάχα συλλογίζονταν: τὸν Ἀλέξανδρο.

(Ἀκολουθεῖ)

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΤΥΜΠΑΝΙΣΤΗΣ

Μὲ τὰ γλυκοχαράματα τὰ συντάγματα ξεκινοῦσαν. Ἡ φάλαγγες τοῦ πεζικοῦ τραβοῦσαν ἀκολουθῶντας τὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ πίσω ἀπὸ τὶς ἰτιὲς ποὺ φρικιοῦσαν στὴν πρωϊνὴ πνοὴ τῆς φθινοπωρινῆς ἡμέρας. Ἐπὶ κεφαλῆς βάδιζαν οἱ τυμπανιστές, ἄνδρες γεροί, μπρούτζινοι ποὺ τὰ μάτια τους πετοῦσαν φλόγες. Μαζί τους καὶ στὴν πρώτη τετράδα βάδιζε ἕνα παιδάριο λεπτὸ καὶ καχεκτικὸ μόλις δεκατεσσάρων χρονῶν. Χαρούμενο καὶ περήφανο χτυποῦσε στὸ ταμποῦρλό του τὸ γοργὸ πολεμικὸ ἐμβατήριο. Ἦταν τὸ μόνο παιδὶ ἑνὸς παληοῦ στρατιώτη, ποὺ ἔχασε τὴ μητέρα του. Ἔρημο στὸ χωριὸ χωρὶς συγγενεῖς ἢ φίλους, ἔφυγε καὶ πῆγε νὰ βρῇ τὸν πατέρα του, πυροβολητὴ στὸ βόρειο μέτωπο. Κατόπι δὲν ἤθελε νὰ γυρίσῃ πάλι στὸ χωριό του καὶ παρακάλεσε τὸ συνταγματάρχη νὰ τὸν κατατάξῃ ἐθελοντή, δίνοντας τὴν ὑπόσχεσι πὼς θὰ δείχνονταν γενναιότερος ἀπὸ κάθε παληὸ στρατιώτη. Συγκινημένος ὁ συνταγματάρχης δέχτηκε τὴν αἴτησί του καὶ ὁ μικρὸς κατατάχτηκε ἐθελοντὴς στὸ σύνταγμα, ὅπου πολὺ γλήγορα ἔγινε τυμπανιστής. Κάθε βράδυ στὸν καταυλισμὸ οἱ στρατιῶτες εἶχαν συζήτησι γιὰ τὸ μικροσκοπικὸ τυμπανιστή.

Ἐκεῖνο τὸ πρωῒ λοιπὸν μονάχος του ρύθμιζε χτυπῶντας στὸ ταμποῦρλό του τὸ βῆμα τῶν στρατιωτῶν. Σὲ μιὰ στιγμή, ὅταν εἶχαν πλησιάσει πειὰ ἀρκετὰ τὸν ἐχθρό, ἡ φάλαγγες τοῦ πεζικοῦ ἀνοίχτηκαν σὰν τεράστιες βεντάλιες, ἀκροβολίστηκαν καὶ ἡ μάχη ἄρχισε. Σὰν τὸ βοριᾶ πέρασαν τὰ τμήματα τοῦ ἱππικοῦ. Μιὰ ξαφνικὴ ἀστραπὴ σκόρπισαν κάτω ἀπὸ τὸν πρωϊνὸ ἥλιο ἡ γυμνὲς σπάθες. Στοὺς γειτονικοὺς λόφους τὰ κανόνια εἶχαν στρέψει τὰ σκοτεινά τους στόματα πρὸς τὸν ἐχθρό. Ξαφνικὰ φάνηκε ἡ σημαία, κυματίζοντας θριαμβευτικὰ κάτω ἀπὸ τὸν γαλάζιο οὐρανό. Μὲ σεβασμό, παραμερίζοντας οἱ στρατιῶτες, χαμήλωναν στὸ πέρασμά της τὰ κεφάλια. Ὁ μικρὸς τυμπανιστὴς μὲ ὀρθάνοιχτα μάτια παρακολουθοῦσε ὅλο ἐκεῖνο τὸ πλῆθος ποὺ παραμέριζε μὲ βαθειὲς ὑποκλίσεις. Ἤξερε ὅτι ἡ σημαία αὐτὴ ἐσυμβόλιζε τὴν πατρίδα καὶ ὅτι κάθε στρατιώτης εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ, χύνοντας καὶ τὴν τελευταία σταλαγματιὰ ἀπὸ τὸ αἷμά του. Ξαφνικὰ καθὼς κύτταζε, ἄκουσε τὸν ἐπιλοχία ποὺ τοῦ φώναξε μὲ βροντερὴ φωνή:

— Χτύπα τὸ χαιρετισμὸ τῆς σημαίας, τί κάθεσαι;

Καὶ ὁ μικρὸς σηκώνοντας τὶς μπαγκέττες του ἄρχισε νὰ χτυπᾶ:

— Πλάν! Πλάν! Πρρρράν! Πλάν.

Ἕνα τρομερὸ βοητὸ σηκώθηκε ἀπ' ὁλόγυρα, ὅμοιο μὲ τὸ μούγκρισμα μανιασμένης θάλασσας. Κραυγὲς προσταγμάτων καὶ ὅπλων κλαγγὲς καὶ κανονιῶν μουγκρίσματα καὶ μέσα σ' ἕνα μαῦρο σύννεφο καπνῶν καὶ σκόνης ποὺ σήκωναν τἄλογα καλπάζοντας χάθηκε ἡ σημαία...

Νύχτωνε. Ἡ μάχη κράτησε ὁλόκληρη τὴν ἡμέρα μὲ λύσσα ἀφάνταστη. Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ συντάγματος περίμεναν νεώτερες διαταγές, μὰ δὲν ἔρχονταν. Τὸ σύνταγμα φαίνεται εἶχε ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὰ ἄλλα τμήματα τοῦ στρατοῦ. Εἶχε προχωρήσει πολύ. Οἱ στρατιῶτες, τσακισμένοι ἀπὸ τὴν κούρασι, κρατοῦσαν γερὰ τὶς θέσεις τους. Τὸ κανόνι ἐξακολουθοῦσε τὸ φοβερὸ μούγκρισμά του καὶ οἱ ὀβίδες ἔσχιζαν τὸν ἀέρα μὲ κρύα, ἄγρια σφυρίγματα, ἐνῷ τὰ τουφέκια καὶ τὰ μυδραλλιοβόλα ξερνοῦσαν παντοῦ τὸ θάνατο. Τὸ σύνταγμα δὲν μποροῦσε νὰ κρατηθῇ σ' ἐκείνη τὴ θέσι καὶ οἱ λόχοι ἄρχισαν ν' ἀποτραβιοῦνται πιὸ πίσω γιὰ ν' ἀνασυγκροτηθοῦν.

Ὁ μικρὸς τυμπανιστὴς στέκονταν ὄρθιος, ἀλύγιστος στὸ χεῖλος ἑνὸς χαντακιοῦ κοντὰ σὲ μιὰ ὁμάδα στρατιωτῶν ποὺ εἶχαν μαζευτῆ γύρω ἀπὸ τὴ σημαία τοῦ συντάγματος. Τὰ μακρυὰ μαλλιά του κολλοῦσαν στὸ μέτωπό του ἀπὸ τὸν ἱδρῶτα καὶ τὸ λεπτὸ προσωπάκι του ἦταν κατάμαυρο ἀπὸ τὴ μπαρούτη. Κάπου-κάπου κανένα δάκρυ κυλοῦσε ἀπὸ τὰ μάτια του καὶ τὸ σκούπιζε γρήγορα-γρήγορα ἀπὸ φόβο μὴν τὸ ἰδοῦν οἱ σύντροφοί του καὶ τὸν περάσουν γιὰ δειλό... Δειλὸς αὐτός; Ποτέ! Μιὰ σφαῖρα τὸν εἶχε βρῆ στὸ ἀριστερὸ χέρι, τοῦ εἶχε διαπεράσει τὴν παλάμη καὶ τὸ δυστυχισμένο παιδὶ πονοῦσε τρομερά. Ὡς τόσο μὲ τὸ δεξί του χέρι ἐξακολουθοῦσε νὰ χτυπᾶ πάντα τὸ ταμποῦρλο του σημαίνοντας ἔφοδο. Αὐτὸ ἐνεψύχωνε μερικοὺς στρατιῶτες ποὺ εἶχαν ἀπομείνει ἐκεῖ γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν σημαία, χύνοντας καὶ τὴν τελευταία σταλαγματιὰ ἀπὸ τὸ αἷμά τους. Ἡ τυμπανοκρουσία τοὺς φαίνονταν σὰ μιὰ κραυγή, ποὺ τοὺς θύμιζε τὸ καθῆκόν τους καὶ ἔδινε σ' ὅλους τὸ παράδειγμα αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ, ἀποφασισμένου νὰ πεθάνῃ στὴ θέσι του ἀντίκρυ στὸν ἐχθρό.

Χαλάζι τώρα οἱ σφαῖρες θέριζαν τὴν πλαγιὰ ὅπου πέντε στρατιῶτες, πολεμώντας πάντα, ζητοῦσαν ἕνα μονοπάτι γιὰ ν' ἀποτραβηχτοῦν.

— Ἔ! μικρέ... φύγε καὶ κύτταξε νὰ γλυτώσῃς, ἐφώναξε ὁ ἀξιωματικὸς ὁ σημαιοφόρος καὶ χαμηλώνοντας τὴ φωνή του σὰ νὰ ντρεπόταν, πρόσθεσε, «ἂν μπορῇς».

Ὁ μικρὸς δὲν ἀπάντησε. Τὸν κύτταξε μόνο μὲ τὰ μεγάλα μάτια του ἀγριεμένα καὶ ἐξακολούθησε νὰ χτυπᾷ μὲ λύσσα τὸ ταμποῦρλο του, σημαίνοντας ἔφοδο. Οἱ ἐχθρικὲς σφαῖρες ὅλο καὶ θέριζαν, ὅλο καὶ σκορποῦσαν τὸ θάνατο. Ἡ θέσις δὲν ἦταν εὔκολο νὰ κρατηθῇ. Ἔπεσαν πιὰ καὶ οἱ τελευταῖοι ἀπὸ τοὺς γενναίους ὑπερασπιστὰς τῆς σημαίας. Ὁ μικρὸς τυμπανιστὴς δὲν εἶχε δεχτῆ καμμιὰ καινούργια σφαῖρα ὡς ἐκείνη τὴ στιγμή, ἂν καὶ ὁλόγυρά του ἔπεφταν βροχή. Ἕνας θερισμὸς ἀκόμα μυδραλλιοβόλου κι' ὅλα πιὰ τελείωναν. Ἡ σημαία ἔπεφτε. Βαρειὰ λαβωμένος ὁ ἀξιωματικὸς σημαιοφόρος καὶ νοιώθοντας πιὰ τὸ θάνατο πολὺ κοντά, ἀνασηκώθηκε βογγώντας στὰ γόνατά του καὶ ἔλυσε ἀπὸ τὸ κοντάρι της τὴ σημαία, κουρελιασμένη ἀπὸ τὶς σφαῖρες. Προσπαθοῦσε νὰ τὴν χώσῃ στὸν κόρφο του, ὅταν πλησίασε ὁ μικρὸς τυμπανιστὴς καὶ τοῦ εἶπε:

— Δόστε την σ' ἐμένα, κύριε ἀνθυπολοχαγέ, καὶ σᾶς ὁρκίζομαι ὅτι μονάχα ἂν μὲ ξαπλώσουν νεκρὸ θὰ μοῦ τὴν πάρουν.

Ὁ ἀξιωματικὸς δίστασε λιγάκι, μὰ ὕστερα, νοιώθοντας τὸ θάνατο πάντα καὶ πιὸ πολὺ νὰ παγώνῃ τὰ μέλη του, ἔδωκε τὸ ἱερὸ πανὶ στὸν μικρὸ τυμπανιστὴ καὶ τοῦ εἶπε ξεψυχώντας:

— Τρέξε ἀπὸ 'κεῖνο τὸ μέρος, ὅπου θὰ συναντήσῃς τοὺς δικούς μας... φύγε καὶ προσπάθησε νὰ σώσῃς τὴ σημαία...

Ξαφνικὰ οἱ ἐχθρικὲς σάλπιγγες σήμαναν παῦσι τοῦ πυρός. Μὰ τότε ἔγινε κάτι ἀφάνταστο, κάτι ἀπίστευτο. Ὁ στρατηγὸς τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, ποὺ εἶχε φθάσει στὸ μεταξὺ στὸ μέρος ἐκεῖνο, εἶδε τὸν μικρὸ τυμπανιστὴ μὲ τὸ κεφάλι ψηλὰ περήφανα σηκωμένο νὰ τραβᾷ ὁλόϊσια κατὰ πάνου του, χτυπώντας τὸ ταμποῦρλό του καὶ σημαίνοντας «πῦρ».

Κατάπληκτος ὁ στρατηγὸς ἔδωκε διαταγὴ νὰ μὴν πειράξῃ κανεὶς τὸν μικρὸ ἥρωα. Τρομερὰ συγκινημένοι οἱ ἀξιωματικοὶ παραμέριζαν, ἔπαιρναν τὴ στάσι τῆς προσοχῆς καὶ χαιρετοῦσαν μὲ τὰ σπαθιὰ τὸν τυμπανιστή, ποὺ τραβοῦσε περήφανα βλέποντας πάντα ψηλὰ-ψηλά, σὰ νὰ τὸν τραβοῦσε κάποιο ὅραμα καὶ χτυπώντας στὸ ταμποῦρλο τὸ πολεμικό του ἐμβατήριο. Βαθειὰ στὸν κόρφο του καὶ πρὸς τὸ μέρος τῆς καρδιᾶς εἶχε κρυμμενη τὴ σημαία.

Ἡ νύχτα ἔχει σκεπάσει σὰ στοργικὴ μητέρα κάτω ἀπὸ τὸν ἴδιο μανδύα φίλους κι' ἐχθρούς. Θανατερὴ σιγὴ ἔχει ξαπλωθῆ παντοῦ καὶ μονάχα ἐκεῖ βαθειὰ κάπου ἀκούεται ὅλο καὶ πιὸ ἀπόμακρο τὸ ταμποῦρλο τοῦ μικροῦ τυμπανιστῆ, ποὺ σημαίνει ἔφοδο...

Θ. Μ.

Ὁ μικρὸς ἄρχισε νὰ χτυπᾷ...

Εἰκόνες ἀπὸ τ
τοῦ Ἑλληνικ

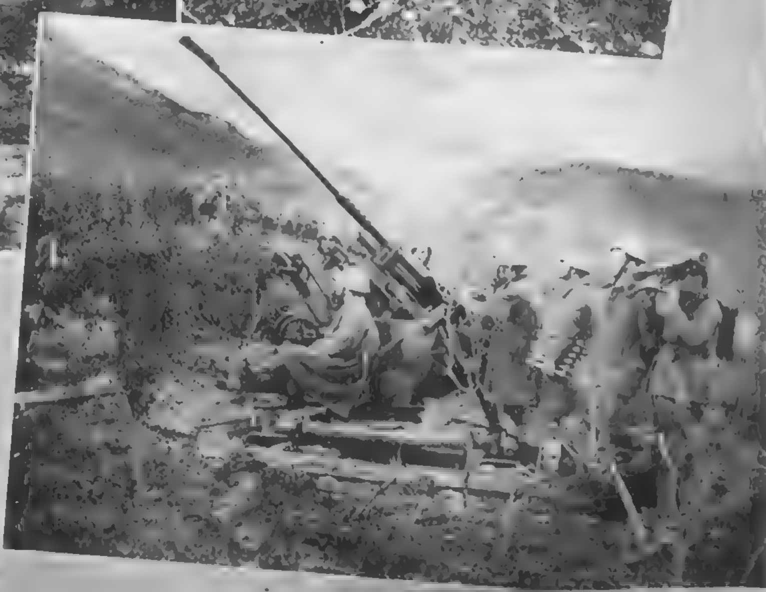

ῆν ἐποποιίαν
ῦ Στρατοῦ

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΑΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΟΙ

Ὑπὸ Η. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

58. (Συνέχεια)

Κάθισαν κοντὰ στὸ Γρηγόρη ποὺ ἔκλεισε πάλι τὰ μάτια μόλις τοὺς εἶδε καὶ φαινόταν πὼς ἀποκοιμήθηκε...

Ὁ Μιχαὴλ ἔσκυψε ἀπὸ πάνω του.

— Ἀναπνέει ἥσυχα ἥσυχα, σὰ μωρὸ παιδί... Αὔριο, φαντάζομαι, θὰ μπορέση νὰ ντυθῆ πάλι τ' ἅρματά του καὶ νὰ πολεμήση στὸ πλευρό μας...

— Θαρρῶ πὼς θὰ περάσουν πολλὲς μέρες γιὰ νὰ ξαναϊδοῦμε μάχη... Ἂν βέβαια ὁ Δομέστικος δὲν ἀποφασίση νὰ κάμη γρήγορα ἐπίθεσι στὸ κάστρο...

— Δὲν τὸ πιστεύω... ἀποκρίθηκε ὁ Μιχαήλ. Ἄκουσες τὸ μαντατοφόρο τί τοῦ εἶπε; Βάζω στοίχημα πὼς θὰ κρατήση σφιχτὰ τὴν πολιορκία, μὰ στὸ μεταξὺ θὰ στείλη στρατὸ γιὰ νὰ ξεκαθαριστῆ τὸ νησί... Κι' ἂν κάμη κάτι τέτοιο θὰ τοῦ ζητήσω νὰ μὴ μὲ κρατήση ἄνεργο ἐδῶ πέρα...

— Θὰ τὄθελα κι' ἐγώ, εἶπε ὁ Δημήτρης... Δὲ μένει λοιπὸν παρὰ νὰ ζητήσουμε καὶ τοῦ Γρηγόρη τὴ γνώμη...

Ἀλαφρωμένοι ἀπὸ τὴ βαρειὰ πανοπλία τους συνομιλοῦσαν ἔτσι ἥσυχα κι' ἀναπνέανε μὲ ἡδονὴ τὸ δροσερὸ νυχτερινὸ ἀεράκι...

Τ' ἀστέρια λάμπανε πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους...

Ὁ Μιχαὴλ εἶπε:

— Πολλὲς βραδυὲς πέρασα στὸ περιβόλι τῆς Χρυσοβέργαινας στὴ βασιλεύουσα... μὰ τέτοια γλυκειὰ γαλήνη δὲν ἔνοιωσα ποτέ μου...

— Εἶναι πολὺ φυσικό, ὕστερα ἀπὸ μιὰ τόσο ταραγμένη πολεμικὴ μέρα ποὺ ζήσαμε... παρατήρησε ὁ Δημήτρης.

— Θαρρεῖς πὼς εἶναι αὐτὸ ἡ ἀφορμή;

— Τί ἄλλο λοιπόν; ρώτησε ὁ Δημήτρης καὶ τὸν κύτταξε περίεργα...

Ὁ Μιχαὴλ ἐκούνησε τὸ κεφάλι...

— Τὸ αἷμα τοῦ πατέρα μου... εἶπε ποὺ τρέχει ἐδῶ μέσα στὶς φλέβες μου... Γύρισε στεριὲς καὶ θάλασσες, ὄχι γιὰ νὰ πλουτίση μὰ γιὰ νὰ δῆ τὸν κόσμο... γιατὶ μ' ὅλο ποὺ ἀπόκτησε πλούτη καὶ κτήματα καὶ δούλους... τόσα ποὺ νὰ χορταίνη τὸ μάτι καὶ τοῦ πιὸ ἀχόρταγου ἀνθρώπου... μ' ὅλο ποὺ πῆρε τὴ γυναῖκα ποὺ ἀγαποῦσε... κι' ἐξακολουθοῦσε νὰ τὴν ἀγαπᾶ ὡς τὴν τελευταία του στιγμὴ μ' ὅση τρυφερότητα μπορεῖ ν' ἀγαπήση ἕνας ἄνθρωπος τὸ σύντροφο τῆς ζωῆς του... Ξέρεις τί μοῦ λέει ἡ μητέρα μου;

— Ὄχι, δὲ μοὔχεις πῆ.

— Πολλὲς φορές, ἐκεῖ ποὺ ἡσύχαζε, τὸ δειλινό, στὸ πιὸ ψηλὸ λιακωτὸ τοῦ ἀρχοντικοῦ μας... στὴ Θεσσαλονίκη... ὅπως συνήθιζε. Ἐκεῖ ποὺ ἡσύχαζε καὶ τὸν θαρροῦσες γι' ἄνθρωπο μακαρισμένο, ποὺ ἀπολαμβάνει τὴν ἀφροντισιὰ ποὺ κέρδισε μὲ τὸν ἱδρῶτα καὶ τὸ μόχθο του... ξαφνικὰ ἀναστέναζε μέσα ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς του.

«Τί ἔχεις Βασίλη;» τὸν ρωτοῦσε. Κι' αὐτὸς τὴν κύτταζε σὰν κανένα μικρὸ παιδὶ ποὺ ἔχει κρυφὸ μαράζι καὶ δὲν ἀπαντοῦσε... Ἀκόμα καὶ στὸν ὕπνο του πεταγόταν πολλὲς φορὲς ἀπάνω... κι' ἄφινε τὸ κρεββάτι καὶ πήγαινε καὶ κάθιζε στὸ παράθυρο μπροστά, ποὺ ἔβλεπε πρὸς τὴ θάλασσα ὧρες ὁλόκληρες.

— Σὰν τὸν Ὀδυσσέα... εἶπε ὁ Δημήτρης.

— Ναὶ σὰν ἕνα ἀλλοιώτικο Ὀδυσσέα ὅμως, ποὺ τὸν τραβοῦσε ἡ ξενητειά... ἡ περιπέτεια... ὁ κίνδυνος... Μοῦ φαίνεται πὼς γι' αὐτὸ πέθανε τόσο γρήγορα... Ἔτσι κι' ἐγώ... πρόσθεσε ὕστερα... Ὅσο κι' ἂν εἶμαι δεμένος ἀπὸ τὴ φιλία σας... ἀλλοῦ μὲ τραβάει ἡ καρδιά μου... κι' ἀργὰ ἢ γρήγορα θ' ἀφήσω γειὰ καὶ σὲ σᾶς καὶ στὴ Χρυσοβέργαινα...

— Ποῦ; ὅπου καὶ νἆναι... Πρὸς τὸ Νότο... πρὸς τὸ Βορρᾶ... στὴ χώρα τῶν μαύρων ἢ στὶς χιονισμένες ἐρημιὲς τῶν ξανθῶν Ράς... ὅπου ὁ ἥλιος καθὼς λένε κρύβεται γιὰ μῆνες καὶ μιὰ λάμψι σὰν ἀναλαμπὴ πυρκαϊᾶς φωτίζει τὴ μεγάλη νύχτα..,

Θέλω νὰ δοῦν τὰ μάτια μου τὸ μεγαλεῖο τοῦ Κυρίου.

Σώπασαν. Ἐλαφρὸς μυρωμένος μπάτης φύσησε...

— Νὰ κοιμηθοῦμε, εἶπε ὁ Δημήτρης. Ποιὸς ξέρει τί μᾶς φυλάει ἡ αὐριανὴ μέρα καὶ πρέπει νἆμαστε ξεκουρασμένοι. Τώρα εἶναι πόλεμος... Σὰν ἔρθη ὁ καιρὸς τῆς εἰρήνης, ὄρεξι νἄχωμε νὰ κάνουμε ὄνειρα κάτω ἀπὸ τ' ἀστέρια...

Λέγοντας τοῦτα σύγκαιρα ξάπλωσε πάνω στὰ χόρτα δίπλα στὸ Γρηγόρη κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο ἀποκοιμήθηκε...

— Τί ἀξιοθαύμαστος ἄνθρωπος, σκέφθηκε ὁ Μιχαήλ. Ἡ σκέψι του ἀλάθευτα βρίσκει πάντα αὐτὸ ποὺ πρέπει σὲ κάθε περίστασι... κι' εὐτὺς οἱ αἰσθήσεις του, τὰ νεῦρα του... τὸ κορμί του, κάνει ὅσα τὸν προστάζει τὸ πρέπει ἐκεῖνο, χωρὶς ἀντίρρησι...

Δές τον κοιμήθηκε κιόλας γιατὶ ἔπρεπε νὰ κοιμηθῆ.

— Ἄχ πατέρα, πατέρα... εἶπε ὕστερα καὶ ἡ φωνή του εἶχε τρυφερότητα μαζὶ καὶ παράπονο... Ἦταν τὸ ἐπιφώνημα κεῖνο σὰ μιὰ ἐπίκλησι στὴν μυστικὴ αἰτία ποὺ τὸν κρατοῦσε τὴ νύχτα τούτη ἀνήσυχο καὶ ἄγρυπνο.

Ἕνας ἴσκιος πέρασε δίπλα του... Κάποιος ποὺ ἀγρυπνοῦσε κι' αὐτὸς ἔφερνε βόλτες στὸ στρατόπεδο. Στὸ λιγοστὸ φῶς ὁ Μιχαὴλ νόμισε πὼς ἀναγνώρισε τὸ ἀνάστημα, τὴν κίνησι... τὴν κατατομὴ τοῦ Δομέστικου...

Στεκόταν πότε πότε... κύτταζε κατὰ τὸ σιωπηλὸ κάστρο καὶ πάλι ἐξακολουθοῦσε τὸ δρόμο του. Πήγαινε χωρὶς ἄλλο νὰ ἐπιθεωρήση ὁ ἴδιος τὶς βίγλες, νὰ βεβαιωθῆ πὼς ὅλα εἶναι σὲ τάξι κι' ἔγιναν σύμφωνα μὲ τὶς διαταγές του. Ἔτσι συνήθιζε. Πολλὲς φορὲς ἀνακατευότανε στὰ σκοτεινά, σὰν ἄγνωστος, στὶς κουβέντες τῶν στρατιωτῶν.

Τὰ παράπονά τους, βλέπεις, δὲν φτάνουν πάντα εἰς τ' αὐτιὰ τοῦ στρατηγοῦ ποὺ βρίσκεται πολὺ ψηλά... Καὶ πῶς νὰ τὰ μάθη διαφορετικά; Κι' ὅμως εἶναι ἀνάγκη, γιατὶ εἴτε δίκαιο εἴτε ἄδικο εἶναι τὸ παράπονο πρέπει νὰ λείψη' ἀλλοιώτικα στὴν πρώτη ἀτυχία — κι' ὁ πόλεμος εἶναι τόσο δίβουλος κι' ἄστατος — φουντώνει, ἁπλώνεται καὶ στὰ τελευταῖα φαντάζει πὼς αὐτὸ εἶναι ὅλη ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ...

Ἰδιαίτερα στὸ στρατὸ τῆς αὐτοκρατορίας, ὅπου ἀλλόφυλοι κι' ἀλλόγλωσσοι καὶ συχνὰ ὁλότελα διαφορετικοὶ καὶ στοὺς τρόπους καὶ στὶς συνήθειες ἀνακατεύονται, ἦταν φυσικὸ νὰ γεννιοῦνται τέτοια παράπονα καὶ παρεξηγήσεις νὰ δυσκολεύουν ἐξαιρετικὰ τὸ ἔργο τοῦ στρατηγοῦ.

«Νὰ ἕνας ποὺ κρατάει μεγάλη εὐθύνη πάνω στοὺς ὤμους του καὶ τὸ ξέρει καὶ πολιτεύεται ἀνάλογα μὲ τὴν εὐθύνη ποὺ κρατάει... σκέφθηκε ὁ Μιχαήλ. Δὲ ζηλεύω οὔτε τὴ σύνεσι οὔτε τὴ δύναμι. Πολλοὶ καὶ ξέρουν τί πρέπει καὶ μποροῦν νὰ τὸ βάλουν σὲ πρᾶξι... μὰ τοὺς λείπει μιὰ ἄλλη ἀρετή, ποὺ κατὰ τὴ γνώμη μου, εἶναι ἀνώτερη, ἴσως γιατὶ μοῦ λείπει. Ἡ πειθαρχία... Δίχως αὐτὴν ὅλα τ' ἄλλα, θαρρῶ, εἶναι ἀνώφελα καὶ μοιάζουν σὰν ἄλογα γερὰ ποὺ τὰ βλέπεις καὶ τὰ καμαρώνεις, μὰ δὲν καταφέρνεις ὡς τόσο νὰ τὰ βάλης στὸ ζυγό, γιὰ νὰ σὲ δουλέψουν στὴν ἀνάγκη».

(Ἀκολουθεῖ)

Πῶς ἀντικρύζουν τὰ Ἑλληνόπουλα τὶς μεγάλες ἱστορικές μας στιγμὲς

Σελίδες ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιο τοῦ μαθητοῦ Μιχαλάκη Στρούζα

22ον

Ἐμεῖς, ἔλεγε χτὲς βράδυ ὁ πατέρας μου, κύριε Μουσουλίνι, πλούτια καὶ τίτλους δὲν ἔχουμε γιὰ νὰ ὑπερασπίσουμε. Ἕνα πράμα μονάχα κληρονομίσαμε ἀπὸ τοὺς πατέρες μας καὶ τὸ παραδίδουμε ἄσπιλο κι' ἀμόλυντο ἡ μιὰ γενιὰ στὴν ἄλλη: Τὴ Λευτεριά. Δὲν μᾶς ἐκόστισε χρήματα γιὰ νὰ τὴν πουλήσουμε καὶ νὰ κερδοσκοπήσουμε. Τὴν βγάλαμε ἀπ' τὰ κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων, τὰ ἱερά, ὅπως λέει κι' ὁ Σολωμός. Δηλαδή, ἀπὸ τὰ δικά μας τὰ κόκκαλα. Γι' αὐτὸ προτιμοῦμε νὰ τὴν ξανακάμουμε κόκκαλα παρὰ νὰ τὴν προδώσουμε.

Δὲ λυποῦμαι γιὰ τίποτε ἄλλο, βρὲ γυναίκα, ἔλεγε ὁ κ. καθηγητὴς στὴ σύζυγό του, παρὰ γιατὶ δὲ μοῦφτιασες ἕναν γυιὸ νὰ πολεμάει αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἐκεῖ πάνω μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ πῆγες καὶ μοῦφτιαξες αὐτὲς τὶς δυό...

Ὁ καθηγητὴς ὅμως δὲν πρόφτασε νὰ συνεχίσῃ γιατὶ οἱ δυὸ κόρες του τὸν ἔπνιγαν μὲ τὶς διαμαρτυρίες των:

—Ἐμεῖς κάνουμε μὲ τὸ παραπάνω τὸ καθῆκον μας σὰν Ἑλληνίδες, ἐφώναζε ζωηρὰ ἡ Ἀννούλα. Καὶ χωρὶς τὶς Ἑλληνίδες δὲν θὰ μποροῦσε νὰ γίνῃ πόλεμος. Τὸ παραδέχεσαι αὐτὸ πατέρα;

Ὁ πατέρας, ἔριχνε μιὰ ματιὰ στὰ σβέλτα δάχτυλα τῆς Ἀννούλας ποὺ ἦταν σκυμένη κ' ἔπλεκε μὲ φανατικὴ γρηγοράδα τὸ εἰκοστὸ ζευγάρι μάλλινες κάλτσες γιὰ τὸ μέτωπο. Ὕστερα ἀπὸ τὴ ματιὰ αὐτή, ἀναγκαζότανε νά... βάλῃ νερὸ στὸ κρασί του καὶ νὰ παραδεχτῇ τὸ δίκιο τῆς κόρης του...

—Ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἐμᾶς τὰ παιδιὰ δὲ θὰ μποροῦσε νὰ γίνῃ πόλεμος, ἐφώναζε ἀπὸ τὴ γωνιά του ὁ... θρασύτατος ἀδελφός μου, ὁ δεκαετὴς «Σκαπανέας» Δημητράκης!

Καὶ ἐσυνέχιζε ἔτσι:

— Σήμερα τὸ μεσημέρι, ὁ διοικητὴς τῶν ἀεροπορικῶν δυνάμεων, ἐκάλεσε ἐμένα καὶ τὴν ὁμάδα μου καὶ μᾶς ἔδωσε τὰ συγχαρητήριά του γιὰ τὶς ὑπηρεσίες ποὺ προσφέραμε στὴν ἐγκατάστασι μιᾶς ἀεροπορικῆς βάσεως!...

Ἀεροπορικῆς βάσεως; ρώτησε ἡ δεσποινὶς Καλλιόπη, κατάπληκτη.

Μάλιστα, ἀποκρίθηκε σοβαρὸς ὁ Δημητράκης. Ἐβοηθήσαμε στὴν ἐγκατάστασι μιᾶς ἀεροπορικῆς βάσεως!

Ποῦ; ρώτησε, σαστισμένος, ὁ κ. καθηγητής.

Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ σᾶς πῶ, ἀποκρίθηκε ὁ Δημητράκης. Καὶ πρόσθεσε: Αὐτὸ εἶναι μυστικό!

Νὰ λοιπὸν γιατὶ λέω, κύριε Μπενίτο Μουσολίνι, πὼς ὁ πόλεμος ποὺ ἄνοιξες μὲ τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἄνισος γιὰ σένα καὶ ὄχι γιὰ μᾶς. Νὰ γιατὶ καθένα ἀπὸ τὰ δικά μας τὰ ἐννηὰ ἑκατομμύρια ἀντιστοιχεῖ μὲ περισσότερα ἀπὸ πέντε ἑκατομμύρια τοῦ δικοῦ σου λαοῦ τῶν σαραντασπέντε ἑκατομμυρίων! Ἕνας Δημητράκης, μιὰ Ἀννούλα, ἕνας πατέρας δικός μου, ἕνας συνταξιοῦχος Ἕλληνας καθηγητής, ἀξίζουν τόσο, ὅσο δὲν ἀξίζουν ὅλες οἱ μηχανὲς ποὺ ἔστειλες γιὰ νὰ μᾶς ὑποδουλώσουν! Σ' αὐτὸ τὸν πόλεμο ποὺ μᾶς ἄνοιξες, κύριε Μπενίτο, δὲν πολεμοῦν οἱ ψυχὲς δυὸ λαῶν. Πολεμάει ἡ ψυχὴ τῶν Ἑλλήνων μὲ σένα μονάχα.

(Ἡ συνέχεια στὸ ἑπόμενο)

ΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ

Ἕνας ἐκ τῶν κυριωτέρων κλάδων τῆς Μετεωρολογίας εἶναι καὶ ἡ κλιματολογία ἥτις ἀσχολεῖται μὲ τὴν σπουδὴν καὶ μελέτην τῶν μέσων καταστάσεων τῆς γηΐνης ἀτμοσφαίρας εἰς τὰ διάφορα τμήματα τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, ἐν σχέσει μὲ τὰς τοπογραφικὰς καὶ γεωγραφικὰς συνθήκας αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν τὰς ἐν λόγῳ περιοχάς. Ἡ μελέτη αὐτή, ἐκτὸς τῶν ποικίλων καὶ πολλαπλῶν ὠφελειῶν τὰς ὁποίας ἔχει διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐν γένει, συμβάλλει σπουδαίως καὶ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δύο χῶραι θὰ ἐμπλακοῦν εἰς πόλεμον.

Τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ, προκειμένου νὰ ἐκλέξῃ τὰ μέρη ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα θὰ προσβάλῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ θὰ δημιουργήσῃ μέτωπα τὰ ὁποῖα θὰ διατηρηθοῦν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἢ καὶ ἔτη, εἶναι ὑποχρεωμένον νὰ συμβουλευθῇ καὶ τοὺς εἰδικοὺς μὲ τὴν μελέτην τῶν κλιματικῶν καὶ μετεωρολογικῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα ἐπικρατοῦν εἰς τὰς ἐμπολέμους αὐτὰς ζώνας. Καὶ ὁ λόγος εἶναι προφανής.

Τὸ θέατρον τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκλέγεται μόνον βάσει καθαρῶς στρατιωτικῶν στοιχείων ἀμέσου καὶ ἐμμέσου ἐκμεταλλεύσεως, ἀλλὰ πρέπει νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ διάρκεια τῆς ἐξελίξεως αὐτῶν εἰς τὸ θεωρηθὲν θέατρον, ὁπότε τοῦτο συνδέεται ἀμέσως μὲ τὴν διαβίωσιν τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν ἐν λόγῳ περιοχὴν καὶ τὴν συστηματικὴν ἐκμετάλλευσιν αὐτῆς ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων. Τὸ διευθῦνον τὰς ἐπιχειρήσεις Ἀρχηγεῖον, εἶναι ὑποχρεωμένον νὰ γνωρίζῃ ἐπακριβῶς τὰς καιρικὰς συνθήκας καὶ τὸ κλῖμα τῆς περιοχῆς ποὺ ἐξέλεξε διὰ τὰς μάχας καὶ τοῦτο διὰ νὰ γνωρίζῃ ἂν οἱ ἄνδρες του θὰ δυνηθοῦν νὰ προσαρμοσθοῦν εἰς τὰς ἐν λόγῳ συνθήκας. Ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ περιοχὴ αὐτὴ χαρακτηρίζεται ἀπὸ χαμηλὰς θερμοκρασίας, ἀφθόνους χιονοπτώσεις, συχνὴν ἐμφάνισιν χαλάζης κλπ. τότε πρέπει νὰ ἐκλέξῃ στρατιώτας δυναμένους νὰ προσαρμοσθοῦν καὶ νὰ ἀνθέξουν εἰς τὸ κλῖμα τοῦτο. Διότι πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν ἐπιτυχίαν ἑνὸς στρατοῦ δὲν παίζει ρόλον σπουδαῖον μόνον τὸ νὰ κερδήσῃ κανεὶς μίαν ἢ δύο μάχας.

Πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ πόλεμος δὲν εἶναι μόνον ἡ ἐπαφὴ μὲ τὸν ἐχθρὸν καὶ ἡ ἐπιτυχία εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν. Περισσότερον ἀπὸ αὐτὰ χρειάζεται ἡ καλὴ ὀργάνωσις τῆς στρατιᾶς, ὁ κανονικὸς ἀνεφοδιασμὸς τῶν ἀνδρῶν, ἡ ἀντοχὴ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὰς κακουχίας τοῦ πολέμου καὶ δὴ εἰς τὰς στερήσεις, εἰς τὰς ἀποτόμους μεταβολὰς τοῦ καιροῦ, εἰς τὰ ψύχη, τὰς χιόνας, τὰς βροχὰς καὶ τοὺς μεγάλους καύσωνας. Ὁ στρατὸς ἐκεῖνος ποὺ θὰ δυνηθῇ νὰ ὑπομείνῃ καὶ νὰ ἀνταπεξέλθῃ νικηφόρως τὰς δοκιμασίας αὐτὰς ἔχει ἤδη κερδήσῃ τὸν πόλεμον διότι καὶ εἰς τὰς πολλὰς ἢ ὀλίγας μάχας ποὺ θὰ δώσῃ εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ νικήσῃ. Ἔχει ἀποδειχθῇ ἀπὸ στατιστικάς, ὅτι ἕνα στράτευμα τὴν μεγαλυτέραν φθορὰν εἰς ἔμψυχον ὑλικὸν ὑφίσταται ἀπὸ τὰς κακουχίας τοῦ πολέμου καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ τραυματίας ποὺ θὰ ἔχῃ εἰς τὰς μάχας τὰς ὁποίας θὰ δώσῃ. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν κακουχιῶν τοῦ πολέμου εἶναι αἰσθητὰ ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ μετὰ τὸν πόλεμον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διαφαίνεται ἀρκετὰ σαφῶς ὁ σπουδαῖος ρόλος τὸν ὁποῖον παίζει ἡ μελέτη καὶ γνῶσις τῶν μετεωρολογικῶν καὶ κλιματικῶν στοιχείων κατὰ τὴν διενέργειαν μιᾶς ἐπιχειρήσεως εὐρείας κλίμακος. Ἡ συγκέντρωσις καὶ μελέτη τῶν μετεωρολογικῶν στοιχείων μιᾶς περιοχῆς μελλοντικῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων γίνεται πολλάκις ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς εἰρήνης οὕτως ὥστε τὸ Γραφεῖον τῆς μελέτης καὶ ἑτοιμασίας τῶν σχεδίων τῶν ἐπιχειρήσεων νὰ εἶναι ἐν πλήρῃ γνώσει τῆς κλιματικῆς καταστάσεως τῶν μελλόντων θεάτρων πολέμου.

Πρέπει δηλαδὴ τὸ Ἐπιτελεῖον νὰ γνωρίζῃ τὴν μέσην μηνιαίαν θερμοκρασίαν, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας τιμὰς εἰς τοὺς διαφόρους μῆνας, τὰς ἡμέρας βροχῆς, τὰς ἡμέρας χιόνος, καὶ χαλάζης, τὸ ἐτήσιον καὶ μηνιαῖον ὕψος βροχῆς, τὴν νέφωσιν, τὴν παρουσίαν ὁμίχλης, τὴν ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ μερικὰ ἄλλα στοιχεῖα τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν μίαν περιοχήν. Ἀλλὰ διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ ἀπασχολήσωμεν πάλιν τὰς στήλας τῆς ἀγαπητῆς «Νεολαίας».

Σείριος

Η ΣΕΛΙΣ *των κοριτσιών*

✳ Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΑΘΑΝΑΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ✳

Νέο κορίτσι,
Ἀγαπητή μου Φαλαγγίτισσα,

Ὑπάρχουν στὴ μακραίωνα ζωὴ τῶν λαῶν γεγονότα μεγαλειώδη καὶ ὑποβλητικά, ποὺ δείχνουν τὴν ἐσωτερικὴ ψυχικήν των ὑφὴν καὶ ἀποκαλύπτουν τὴν ἁγνότητα καὶ τὴν γνησιότητα τῶν στοιχείων ποὺ τὴν ἀποτελοῦν. Καὶ τότε στέκει μὲ θαμπωμένα τὰ μάτια ἀπὸ θαυμασμὸ ὁ κόσμος μπροστὰ στὸ φαινόμενο αὐτό.

Πολλὲς φορὲς ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς βρέθηκε στὴν περίπτωσι αὐτή. Ἐνῷ ἡ ζωή του περνοῦσε ἥσυχη καὶ ἤρεμη, παρουσιάσθηκε κάτι, ποὺ τὸν κέντρισε καὶ τὸν ἔκανε νὰ σηκώσῃ τὸ ἀνάστημά του, νὰ ὑψωθῇ καὶ νὰ μεγαλουργήσῃ. Κι' αὐτὸ τὸ κάτι εἶχε πάντα σχέσι μὲ τὸν κίνδυνο τῆς ἐλευθερίας του. Ἀπὸ αἰώνων καὶ χιλιετηρίδων οἱ δυὸ ἔννοιες Ἐλευθερία - Ἕλλην ἦσαν σφιχτὰ ἡνωμένες. Καὶ μέσα στὴν πιὸ μεγάλη του σκλαβιὰ ἔνοιωθε τὴν ψυχή του νὰ φτερουγίζῃ ἐλεύθερη. Ἡ γλῶσσα του, ἡ θρησκεία του, οἱ παραδόσεις του, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τέλος ἡ φυλετική του συνείδησι ἔμειναν πάντοτε ἀνέπαφα. Αὐτὰ ἐκραταίωσαν παντοῦ καὶ πάντα τὴ δύναμι γιὰ τοὺς ἀγῶνας του, γιὰ τὴν τιμὴ καὶ τὴν ἐλευθερία τῆς πατρίδος του. Σκληροὶ ἀγῶνες, μακροχρόνιοι καὶ αἱματηροὶ χρειάσθηκαν πάντοτε γιὰ τὴν ἐπιδίωξι καὶ τὴν ἐκπλήρωσι τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Ποτὲ ὅμως ὁ λαὸς αὐτὸς δὲν ἐδίστασε νὰ προσφέρῃ ὁποιαδήποτε θυσία γιὰ τοὺς ἀγῶνας αὐτούς.

Ἀγαπημένες μου φίλες, νοιώθομε τὴν καρδιά μας νὰ φουσκώνῃ ἀπὸ ἀγαλλίασι καὶ τὴν ψυχή μας χαρμόσυνα νὰ φτερουγίζῃ σὰν τὸ νέο ἀητόπουλο πρὸς τὸ φῶς, γιατὶ ἀνήκομε σ' ἕνα τέτοιο λαό. Μεγαλώνει καὶ πλαταίνει ἡ μικρόχρονη ζωή μας καὶ νοιώθομε ὅτι ὁ καθένας μας, τὸ κάθε γιγαντωμένο ἄτομο νὰ γίνεται ἕνας μεγάλος Λαός. Καὶ μᾶς γεννιέται ἡ ἡρωϊκὴ ἐκείνη διάθεσις νὰ εἴχαμε χίλιες ζωές, γιὰ νὰ τὶς προσφέρωμε ἐλάχιστη θυσία στὴν τιμὴ καὶ τὴν εὐημερία τοῦ Λαοῦ μας. Τότε ἡ ζωή μας μπορεῖ κι' ἐγγίζει τὴν αἰωνιότητα τοῦ Ἔθνους μας, τότε γίνεται ἀθάνατη.

Τώρα μᾶς ἀνοίγεται πάλι μπροστά μας καὶ προβάλλει σὰν ἀπὸ μυστικὴ κρύπτη ὁ πολύτιμος θησαυρὸς τῆς ψυχῆς τοῦ Λαοῦ μας. Πάλι κινδυνεύει, γιὰ δεύτερη φορά, ἡ ἐλευθερία του. Δὲν ἐδίστασε πάλι ν' ἀντιτάξῃ ἕνα ἀποφασιστικὸν «ὄχι». Τί σημασία ἔχουν γιὰ τὴν ψυχή μας ἡ ἰσχυρότερη δύναμι, τὰ νεώτατα τοῦ πολέμου μέσα, οἱ μηχανὲς καὶ ὅλα τὰ παρόμοια; Εἴμαστε συνηθισμένοι ἐμεῖς ὡς Ἕλληνες νὰ ἀντιτασσώμεθα μὲ ἡρωϊκὴν ἀποφασιστικότητα.

Ἔχομε μιὰ ἀνεξάντλητη πηγὴ πίστεως καὶ μ' αὐτὴ ξεκινοῦμε γιὰ τὴν ὑπεράσπισι τῶν ἱερῶν μας, ἀδιαφορῶντας γιὰ τοῦ ἐχθροῦ τὴ δύναμι. Ποτὲ δὲν ἀτόνησε μέσα μας ἡ πίστις αὐτή. Ἡ δική μας ἡ πίστις γιὰ τὴν αἰωνίαν Ἑλλάδα εἶναι γεννημένη μαζί μας, συνυπάρχει μὲ τὴν ὕπαρξί μας καὶ ἂν ἀτενίσωμε στὸ φῶς τῆς ἱστορίας θὰ δοῦμε ὅτι πάντα ἡ Ἑλλὰς καὶ ὅταν ἐκάμφθη πάλιν ἀναστήθηκε.

Σ. Καρ.

Πῶς πολεμοῦν αἱ θυγατέρες τῆς Ε.Ο.Ν.

Πολλὰ προσέφεραν καὶ προσφέρουν ἡ Κ.Υ.Α.Μ. καὶ ἡ Π.Υ.Α.Μ., οἱ θυγατέρες, σὰν νὰ ποῦμε, τῆς Ἐθνικῆς Ὀργανώσεως Νεολαίας, ποὺ ἱδρύθησαν ἀμέσως μὲ τὴν ἔκρηξι τοῦ πολέμου, τώρα καὶ ἕξ μῆνες. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ διάστημα πόση ἐργασία, πόση ἀκούραστη προσπάθεια! Ποιὸς ἀπὸ τοὺς ἥρωάς μας στὰ ἀλβανικὰ βουνὰ δὲν πῆρε τὸ χριστουγεννιάτικο δέμα τῆς Κ.Υ.Α.Μ. καὶ τῆς Π.Υ.Α.Μ. καὶ ποιὸς δὲν ἔννοιωσε μέσα στὰ χακὶ μαντηλάκια ἢ στὰ φακελόχαρτα διπλωμένη μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴ στοργὴ τῶν νεώτερων, ποὺ καρδιοχτυποῦν καὶ ὑπερηφανεύονται γιὰ τὰ μεγαλύτερα ἀδέλφια των στὸ μέτωπο;

Μὰ ἐκεῖνο ποὺ ἄνοιξε πιὰ διάπλατη τὴν καρδιὰ τῶν πολεμιστῶν μας γιὰ τοὺς μικροὺς ἀδελφούς των καὶ τὶς μικρὲς ἀδελφές τῆς Ὀργανώσεως εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ τοὺς κρατοῦνε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὶς οἰκογένειές των. Φαντασθῆτε ἕναν ἡρωϊκὸν στρατιώτη μας νὰ μὴν μπορῇ νὰ λάβῃ γράμμα ἀπὸ τὸ σπίτι του καὶ ξαφνικὰ νὰ τοῦ ἔρχεται σ' αὐτή του τὴ στεναχώρια ἀρωγὸς ἡ Π.Υ.Α.Μ. μὲ τὸ τμῆμα ἐπικοινωνίας. Μιὰ μητέρα ἄκουσε πὼς ὅταν ἀπευθυνθῇ ἐκεῖ θὰ γίνῃ τὸ θαῦμα. Ξεκινᾶ ἀπὸ τὴ μακρυνὴ γειτονιά της καὶ δίνει στὰ εὐγενικὰ κορίτσια τὰ στοιχεῖα τοῦ γυιοῦ της. Καὶ σὲ 15 μέρες νά τὸ γράμμα τὸ πολυπόθητο. Ἡ μαννοῦλα εἶναι εὐτυχισμένη γιὰ αὐτὸ μὰ καὶ ἡ Π.Υ.Α.Μ. ἄλλο τόσο, γιατὶ κι' αὐτὴ δὲν τὴν ξέχασε τὸ καλὸ παιδί. «Σᾶς εὐχαριστῶ θερμῶς διὰ τὴν προστασίαν τῆς οἰκογενείας μου καὶ τὴν ταχεῖαν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀλληλογραφίας μου μαζύ της. Ἔλαβα τὶς κάρτες σας καὶ ἐπληροφορήθην τὴν ἀνησυχίαν τῶν οἰκείων μου. Πάντως εἶμαι πολὺ καλὰ καὶ πῆτε στὴ μητέρα μου, ὅτι τῆς ἔγραψα καὶ πιστεύω νὰ λάβῃ τὸ γράμμα μου. Οἱ προσπάθειες τοῦ τμήματός σας εἶναι τόσον μεγάλες ποὺ συγκινοῦν τοὺς μαχητὰς τοῦ Μετώπου καὶ σᾶς εὐγνωμονοῦν πάντοτε».

Τέτοια γράμματα ἁπλᾶ καὶ γεμᾶτα συγκίνησι ἔρχονται ἄπειρα στὸ Τμῆμα αὐτὸ τῆς Π.Υ.Α.Μ. Ἀποτελοῦν ἕνα τίτλο τιμῆς γιὰ ὅλα τὰ νέα κορίτσια κι' ἀγόρια ποὺ ἔχουν ἀναλάβει τὴν ἐργασίαν αὐτήν. Γιὰ τὴν Ὀργάνωσι εἶναι ἡ μεγάλη ἀπόδειξις τοῦ πνεύματος τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς στενῆς σχέσεως τῶν φαλάγγων τοῦ Στρατοῦ καὶ τῆς Ε.Ο.Ν.

Σ. Καρ.

✳ Οἱ μαχηταὶ τῶν μετόπισθεν ✳

Τώρα ποὺ οἱ ἐναέριες ἐπιδρομὲς εἶναι συχνότερες ἀπὸ πρὶν ἂς μιλήσωμε πάλι λίγο ἐδῶ στὶς δικές μας σελίδες ἐμεῖς οἱ γυναῖκες γιὰ τὴν ἄμυνα ἐναντίον τῶν νέων ἐπιδρομῶν. Στὴν ἀρχὴ βέβαια πρέπει νὰ τονίσωμε ὅτι, ὁσοδήποτε μακρὲς καὶ νὰ εἶναι, ὁσοδήποτε ἐντατικὲς καὶ θορυβώδεις δὲν ἔχουν σημασία γιὰ ἕναν λαὸ ποὺ ἀπεφάσισε νὰ λαμβάνῃ κατὰ γράμμα ὑπ' ὄψι του καὶ νὰ ἐκτελῇ τὶς ὁδηγίες τῆς παθητικῆς ἀεραμύνης καὶ δὲν βλέπει τίποτε ἄλλο παρὰ πῶς θὰ φθάσῃ στὴ Νίκη.

Ὁ ἐχθρὸς δὲν ἐπιδιώκει μόνο τὴν καταστροφὴ ὑλικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ ἐπιζητεῖ νὰ κλονίσῃ τὸ ἠθικὸν ἑνὸς λαοῦ νὰ τὸν πιέσῃ μὲ διάφορα ψυχολογικὰ μέσα. Μὰ αὐτὰ δὲν μποροῦν νὰ λογαριασθοῦν ἀπὸ λαοὺς γενναίους καὶ ἀποφασιστικούς. Ὅ,τι δήποτε καὶ νὰ συμβῇ οἱ λαοὶ αὐτοὶ δὲν πρόκειται νὰ χαθοῦν.

Καταπονοῦν τὸν ἄμαχο πληθυσμὸ καὶ προσπαθοῦν νὰ κάμψουν τὸ ἠθικό του μὲ τὶς ἀεροπορικὲς ἐπιδρομές των, τὸ θόρυβο καὶ τὴν ἐξαπόλυσι τῶν βομβῶν των. Ἔτσι στὸν σημερινὸ πόλεμο δὲν πολεμοῦν μόνο τὰ ἀδέλφια μας ἐπάνω στὸ Μέτωπο, παρὰ κι' ἐμεῖς, γυναῖκες, γέροι, παιδιά, εἴμαστε ἀγωνισταὶ γιατὶ ὑποφέρομε καὶ μεῖς τοῦ πολέμου τὰ δεινά! Μιὰ γυναῖκα προχθὲς στὸ καταφύγιο διετύπωσε ἁπλᾶ τὴ γνώμη ὅλων τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν: «Ὅταν ἔχῃ κανεὶς τὸν ἄνθρωπό του ἐκεῖ ἐπάνω πρέπει νὰ ὑποφέρῃ μὲ θάρρος τὰ πάνδεινα ἐδῶ κάτω. Ἀλλιῶς πῶς θὰ ποῦμε ἀργότερα: νικήσαμε ὅλοι μαζί!» Ἔχετέ το πάντοτε αὐτὸ ὑπ' ὄψι σας καὶ μὴ χάνετε τὴν ψυχραιμία σας, σὲ κάθε περίπτωσι. Καὶ μεῖς πολεμοῦμε μαζύ τους καὶ τὸ καλλίτερο ὅπλο τοῦ κάθε πολεμιστῆ εἶναι ἡ εὐψυχία καὶ τὸ θάρρος.

Ὁ κῆπος τῶν Σκαπανέων

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΟΠΛΑ

Ὅταν ὁ Ὑποτομεάρχης μας ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσι τῆς Ἐγκυκλίου τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως τῆς Ε.Ο.Ν. ποὺ ἐδημοσιεύθηκε εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος μᾶς εἶπε ὕστερα καὶ τὰ ἀκόλουθα λόγια ποὺ ὅλοι μας ἀκούσαμε μὲ ἐξαιρετικὴ συγκίνησι:

«Ἀγαπητοὶ συναγωνισταί! Ὅπως ἀκούσατε ἡ Ἐθνική μας Ὀργάνωσις καὶ ὁ Ἐθνικὸς Κυβερνήτης καὶ Γενικὸς Ἐπιθεωρητής μας ἐκφράζουν τὴν εὐγνωμοσύνην των σὲ ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς Ε.Ο.Ν. γιὰ τὶς ὑπηρεσίες ποὺ προσέφεραν στὸ μεγάλο ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος ὡς τώρα, καὶ μᾶς ζητοῦν νὰ σταθοῦμε στὴ θέσι μας καὶ τώρα ποὺ καὶ ἕνας ἄλλος ἰσχυρότερος ἐχθρὸς μᾶς ἐπετέθη.

Τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος ποὺ εἶναι παιδιὰ ἐκείνων ποὺ κρατοῦν σιδερένια τὴν Ἑλληνικὴ ἄμυνα ἐπάνω στὴ Μακεδονία καὶ στὴν Ἤπειρο, ξέρουν τὸ καθῆκον των. Εἶναι ἕτοιμα καὶ ἀποφασισμένα γιὰ κάθε δουλειὰ καὶ γιὰ κάθε θυσία. Εἶναι ἀτρόμητα, καθὼς οἱ πατέρες καὶ οἱ ἀδελφοί των, οἱ ἀθάνατοι μαχηταὶ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος μας ποὺ μὲ τὸ αἷμα γράφουν τὴν καινούργια Ἑλληνικὴ Ἱστορία καὶ ποὺ ὁ κόσμος ὁλόκληρος τοὺς θαυμάζει γιατὶ αὐτοί, μιὰ φούχτα ἄνθρωποι, πολεμοῦν δυὸ αὐτοκρατορίες μὲ τὰ ἑκατομμύρια τῶν στρατῶν τους. Ἂς εἶναι βέβαιοι ὅλοι πὼς μέσα στὰ μικρά μας στήθια πάλλεται μιὰ καρδιὰ μεγάλη — ἡ ἴδια σὰν καὶ κείνων ποὺ οὔτε ἄφηκαν οὔτε θὰ ἀφήσουν νὰ πατήσῃ τὸ ἐχθρικὸ ποδάρι τὴ δοξασμένη γῆ μας καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Τιμή.

Συναγωνισταὶ σκαπανεῖς! Μὲ τὰ δικά μας ὅπλα ποὺ εἶναι ἡ πειθαρχία, ἡ προθυμία στὴν ἐκτέλεσι τῶν διαταγῶν ποὺ μᾶς δίδονται, τὸ θάρρος καὶ ἡ γενναιότης ποὺ πρέπει νὰ δείχνουμε παντοῦ καὶ πάντοτε, καὶ ἡ ἀκλόνητη Πίστις πὼς ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας καὶ ἡ Νίκη δική μας, μὲ τὰ ὅπλα αὐτὰ ποὺ εἶναι φοβερὰ γιὰ τοὺς ἐχθροὺς σὰν καὶ κεῖνα ποὺ κρατοῦν στὰ χέρια των οἱ πατέρες μας στὸ Μέτωπο, θὰ παραταχθοῦμε ὅλοι πίσω ἀπὸ τοὺς μαχομένους γενναίους μας, καὶ ὅλοι μαζὶ θὰ νικήσουμε τὴ μεγαλύτερη Ἑλληνικὴ Νίκη».

Ἔτσι ἐτελείωσε ὁ Ὑποτομεάρχης καὶ μιὰ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπ' ὅλους «Ναί! θὰ νικήσουμε!»

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΣΚΑΠΑΝΕΑΣ

3. (Συνέχεια)

Γιατί, ἐγώ, τὄχα βάλει πλώρη νὰ τὸ σκάσω μιὰ μέρα γιὰ τὴ θάλασσα καὶ θὰ τὄσκαγα, ὅ,τι κι' ἂν γινόταν.

Γιατὶ ὅμως ἐκείνη νὰ μὴ μιλήσῃ στὸν πατέρα μου καὶ νὰ τὸν πείσῃ νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ πάω ἕνα μικρὸ ταξιδάκι; Ἐγώ, ἂν ἔκανα ἕνα μικρὸ ταξιδάκι κι' ἔβλεπα πὼς δὲ μ' εὐχαριστοῦσε, τῆς ἔδινα τὸ λόγο μου πὼς ὄχι μονάχα θὰ ξαναγύριζα πίσω καὶ δὲ θὰ ξανάφευγα πιὰ ἀπὸ τὸ σπίτι μας, ἀλλὰ θἄβαζα κι' ὅλα μου τὰ δυνατὰ στὴ δουλειά, γιὰ νὰ κερδίσω τὸν καιρὸ ποὺ ἔχασα ταξιδεύοντας.

Αὐτὰ ὅλα στενοχώρησαν πολὺ τὴ μητέρα μου.

Μοῦ εἶπε πὼς ἤξερε καὶ τὄβρισκε ἐντελῶς ἄσκοπο νὰ κάνῃ λόγο στὸν πατέρα μου γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Τὸ συμφέρο μου, ἐκεῖνος, τὄξερε, λέει, πολὺ καλὰ καὶ δὲ θἄδινε ποτὲ τὴ συγκατάθεσί του γιὰ νὰ κάνω κάτι ποὺ θὰ μ' ἔβλαπτε. Ἀποροῦσε ἡ μητέρα μου πὼς ξαναγύριζα στὸ ἴδιο τροπάριο, ὕστερα ἀπὸ ὅσα μοῦ εἶχε εἰπῆ ἐκεῖνος, ὕστερα ἀπὸ ὅλα τὰ στοργικὰ λόγια καὶ τὶς συμβουλὲς ποὺ ἤξερε πὼς μοῦ εἶχε δώσει.

Ἂν θέλῃς τὴν καταστροφή σου, παιδί μου, μοῦ εἶπε, τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ σὲ σώσῃ. Ὅμως, τὴν ἄδεια γιὰ τὴν καταστροφή σου, δὲν θὰ τὴν πάρῃς ποτὲ ἀπὸ μᾶς. Ὅσο γιὰ μένα, δὲ θὰ σὲ βοηθήσω ἀλλὰ οὔτε καὶ θὰ σὲ κάνω νἄχῃς νὰ λὲς πὼς «ἡ μητέρα μου ἤθελε κάτι ἀντίθετο στὴ γνώμη τοῦ πατέρα μου».

Ὡς τόσο, μ' ὅλο ποὺ ἡ μητέρα μου ἀρνήθηκε νὰ κάνῃ λόγο στὸν πατέρα γι' αὐτὰ ποὺ τῆς εἶπα, ὅπως ἔμαθα ἀργότερα, τοῦ διηγήθηκε μὲ τὸ νῖ καὶ μὲ τὸ σῖγμα ὅλη μας τὴν κουβέντα, καὶ κεῖνος ἀφοῦ τἄκουσε ὅλα μὲ προσοχή, ἀναστέναξε καὶ τῆς εἶπε:

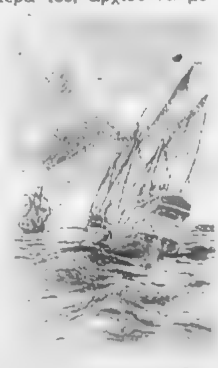
— Ἐγὼ ξέρω πὼς ἂν αὐτὸ τὸ παιδὶ μείνῃ κοντά μας θὰ εὐτυχήσῃ, ἐνῷ, ἂν φύγῃ, θὰ γίνῃ τὸ πιὸ δυστυχισμένο ναυάγιο ποὺ στάθηκε ποτὲ στὸν κόσμο. Γι' αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ δώσω καμμιὰ συγκατάθεσι.

* * *

Δὲν ἐπρόλαβε νὰ κλείσῃ ὁ χρόνος, καλὰ καλά, ὥστε ἀπ' αὐτά, ὅταν τὄσκασα. Καί, σ' αὐτὸ τὸ διάστημα, ὄχι μονάχα κρατοῦσα βουλωμένα τ' αὐτιά μου μὲ πεῖσμα, σ' ὅλες τὶς προτροπὲς ποὺ μοὔκαναν γιὰ νὰ μὲ στρώσουν στὴ δουλειά, ἀλλὰ γκρίνιαζα κιόλας ἀδιάκοπα στὸν πατέρα καὶ στὴ μάνα μου γιὰ τὴν ἀμετάκλητη ἀπόφασί τους νὰ πηγαίνουν ἀντίθετα σὲ κεῖνο ποὺ ἤξεραν πὼς ἦταν ἡ λαχτάρα καὶ τ' ὀνειρό μου.

Βρέθηκα λοιπὸν μιὰ μέρα στὴ Χοὺλλ. Πῆγα ἐντελῶς τυχαῖα καὶ χωρὶς νἄχω καθόλου στὸ νοῦ μου νὰ τὸ σκάσω τότε.

Βρέθηκα λοιπὸν στὴ Χούλλ. Ἕνας φίλος μου, ὅμως, ποὺ ἦταν ἕτοιμος νὰ μπαρκάρῃ γιὰ τὸ Λονδῖνο, μὲ τὸ καράβι τοῦ πατέρα του, ἄρχισε νὰ μοῦ ρίχνῃ τὰ συνηθισμένα δολώματα τῶν θαλασσινῶν γιὰ νὰ μὲ παρακινήσῃ νὰ τὸν ἀκολουθήσω: Θὰ κάνῃς ἕνα ὡραῖο ταξίδι καὶ δὲ θὰ σοῦ κοστίσῃ τίποτε...

— Δὲν ἐπέρασε χρόνος, ὕστερ' ἀπ' αὐτά, ὅταν ἔφυγα ...

Καὶ ἐγώ, ὁ καλός σου, ὄχι μονάχα δὲν ἐζήτησα πιὰ τὴν ἄδεια καὶ τὴν συμβουλὴ τῆς μάνας καὶ τοῦ πατέρα μου, ἀλλὰ οὔτε τοὺς ἔγραψα κἂν δυὸ λόγια νὰ τοὺς λέω πὼς φεύγω. Ἔτσι, ἀφίνοντάς τους νὰ τὸ κρίνουν ὅπως τοὺς ἀρέσει, χωρὶς νὰ ζητήσω τὴν εὐλογία οὔτε τοῦ Θεοῦ, οὔτε τοῦ πατέρα μου, χωρὶς νὰ συλλογισθῶ τί κάνω καὶ τί μπορῶ νὰ πάθω, μπαρκάρησα — ὁ Θεὸς ξέρει σὲ ποιὰ κακὴν ὥρα γιὰ τὸ Λονδῖνο, τὴν 1 Σεπτεμβρίου τοῦ 1651.

Δὲν ξέρω, ἀλλὰ νομίζω πὼς τὰ βάσανα κανενὸς ἄλλου τυχοδιώκτη δὲν ἄρχισαν νωρίτερα καὶ δὲν ἐκράτησαν περισσότερο ἀπὸ τὰ δικά μου!...

Δὲν εἴχαμε καβαντζάρει ἀκόμα τὸ Χάμπερ, μὲ τὸ καράβι μας, ὅταν ἐξαμολύθηκαν ἀπάνω μας ὅλ' οἱ ἀέρηδες, σηκώνοντας βουνὰ τὰ κύματα. Πρωτάρης, καθὼς ἤμουνα, στὴ θάλασσα, ἔπεσα ἀμέσως μὲ τὸ κορμί μου σὲ κακὰ χάλια καὶ τὸ μυαλό μου θολωμένο. Τότε μονάχα ἄρχισα νὰ καταλαβαίνω τί ἔκανα καὶ πόσο δίκαια μὲ τιμωροῦσε ὁ Θεὸς ποὺ ἄφησα τὸ πατρικό μου τὸ σπίτι.

Καὶ σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα, ἡ θάλασσα, ποὺ μὲ σήκωνε γιὰ πρώτη φορὰ ἐπάνω της, ὁλοένα καὶ φούσκωνε περισσότερο, ἂν κι' ὄχι τόσο, ὅσο τὴν εἶδα πολλὲς φορὲς ἀργότερα νὰ φουρτουνιάζῃ καὶ μάλιστα ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες.

(Ἀκολουθεῖ)

Κρυπτογραφικόν

123456789 = Πόλις ἐλευθερωθεῖσα ὑπὸ τοῦ στρατοῦ μας.
32295 = Κράτος.
57865 = Νῆσος.
298459 = Ἑλ. πόλις.
345 = Ἀριθμητικόν.
385319 = Πόλις τῆς Ἀλβανίας.
43865 = Σεπτός.
194 = Συμπλ. σύνδεσμος.
34 = Ὑποθετ. σύνδεσμος.

Θ. ΔΟΝΤΑΣ

Ρόμβος

*
* * *
* * * * *
* * *
*

1η σειρά: Σύμφωνον, 2α σειρά: Ἐποχή, 3η σειρά: Πρόσωπον τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, 4η σειρά: Αἰσθητήριον ὄργανον, 5η σειρά: Σύμφωνον.

Καὶ καθέτως τὰ ἴδια.

ΕΜ. ΜΠΑΡΜΠΑΡΗΣ

ΑΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ 27ου ΦΥΛΛΟΥ

Σταυρόλεξον: Ὁριζοντίως 1 Ἀλέξανδρος, 2 Πέρας — Ε.Ο.Ν., 3 ΑΩ — Ντὸ Τί, 4 ΙΝ — Θηρεύω, 5 ΣΙ - Ἴζδας, 6 Δασύς, 7 Πᾶν — Πτηνόν, 8 Ἀσθενῆ, 9 Οἶνος - Τό, 10 Ἴσως — Σιών. Καθέτως 1 Ἄπαις Πᾶν, 2 Λεωνίδας, 3 ΕΡ — Ἄνθος, 4 Ξάνθης Ἐνζῶ, 5 Ἀστὴ — Ὕπνος, 6 Ὀρέστης, 7 Δὲ — Εὖ, 8 Ρὸ - Ὕαινα, 9 Οὕτως Τῷ, 10 ἡνίον.

Μαγικὸν γράμμα: Διὰ τοῦ Π (κουπί, πάπια, τάπης, χαπι, σπάζω, ἄπιον).

Τρίγωνον: Ἠσαΐας, Σάμος, Ἀμήν, Ἴον, ἄς, ς.

Μεταγραμματισμός: Πόδι - Ρόδι.

Ποικίλη ἀκροστιχίς: ΤολέδΟΝ (Τάμεσις, ΒΟλυβία, Φίλιππος, ἈλγΕριον, ΚαναΔᾶς, ΜαρόκΟν, ΜεξικόΝ).

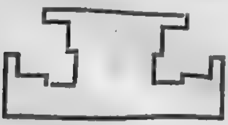
Κρυπτογραφικόν: Παρμενίων, Ἀρμενία, Ἀαρών, Μέμνων, ὥρα, παρά, ἄπαν, ἐπάνω, ἀρνί, ρέω, ἄν.

Αἴνιγμα: Ἀστυπάλαια (ΑΣΤΥ — ΠΑΛΑΙΑ).

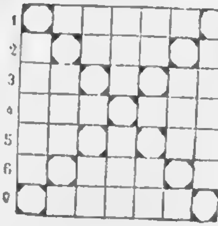
Ἀκροστιχίς: Φιλοποίμην (Φλώρινα, Ἰσοκράτης, Λιθοβολία, Ὅμηρος, Πάρος, Ὄλυμπος, Ἴκαρος, Μακεδονία, Ἠώς, Νιαγάρας.

Δικτυωτόν: 1 Κράτος, 2 Πυθία, 3 Κατάρα, 4 Φάρους, 5 Καπνός, 6 Δόλωμα, 7 Μάρτης, 8 Γολιάθ, 9 Ἀβραάμ, Α - Β Ἀεροπορία

Μὲ τρεῖς γραμμές: Τὸ σχῆμα θὰ χωρισθῇ σὲ τέσσερα ἴσα καὶ ὅμοια μέρη, ὅπως φαίνεται εἰς τὸ σχέδιον.

Δικτυωτόν

1) Στρατηγὸς τῶν Καρχηδονίων. 2) Ἐνύπνιον. 3) Β. Α. ἄνεμος. 4) Αὐτὸς στηρίζει τὸ κουπί. 5) Θηλειά. 6) Τὸ ἀντίθετον τῆς παλιρροίας. 7) Μικρὸν Κράτος τῆς Εὐρώπης.

Διαγωνίως:

Ἐκ τῶν ἄνω ἀριστερὰ πρὸς τὰ κάτω δεξιά: Συμβαίνει ὅπου δὲν ὑπάρχει καλὴ διοίκησις καὶ συντόμως θὰ παρατηρηθῇ ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἐκ τῶν κάτω δεξιὰ πρὸς τὰ ἄνω ἀριστερά: Νῆσος τοῦ Αἰγαίου.

Κ. ΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἕνα προβληματάκι

Βοσκοὶ καὶ ἀρνιὰ εἶναι ὁμοῦ 30 καὶ ἔχουν 98 πόδια. Πόσοι εἶναι οἱ βοσκοὶ καὶ πόσα τὰ ἀρνιά;

Ν. & Γ. ΓΚΡΙΝΙΑΤΣΟΣ

Ἀκροστιχὶς ἐκ συνωνύμων

Νὰ εὑρεθοῦν συνώνυμα τῶν κάτωθι λέξεων ὥστε τ' ἀρχικὰ ν' ἀποτελοῦν μοῦσαν.

Ἄνοιξις, μπαστούνι, ἄνεμος, παιδί, χρήσιμος.

Ν. ΜΙΤΣΙΑΝΗ

Κλῖμαξ

Ρ — Σ
Ρ — — Σ
Ρ — — — Σ
Ρ — — — — Σ
Ρ — — — — — Σ
Ρ — — — — — — Σ
Ρ — — — — — — — Σ

1η σειρά: Ὄργανον αἰσθήσεως, 2α σειρά: Τρέξιμο νεροῦ, 3η σειρά: Μία τῶν Δωδεκανήσων, 4η σειρά: Γεωμετρικὸν σχῆμα, 5η σειρά: Ποταμὸς τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, 6η σειρά: Θρησκευτικὸς λειτουργός, 7η σειρά: Μέγα θηλαστικόν.

Ι. ΚΑΦΦΕΤΖΑΚΗΣ

Μαγικὴ εἰκὼν ἄνευ εἰκόνος

—Ἕνα ἀνθρωπάκι νὰ ἐκεῖ κάτω.

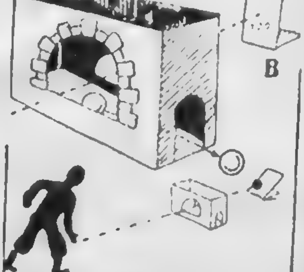
—Τὸ εἶδα. Ἀλλὰ μαζὺ μ' αὐτὸ μοῦ εἶπες κι' ἕνα Κράτος.

—Ποιό;

Δ. ΚΑΡΑΜΟΥΖΑΚΗΣ

ΤΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ ΜΑΣ

Παίρνετε ἕνα χαρτονένιο κουτὶ κι' ἂν δὲν ἔχετε κατασκευάζετέ το. Ἀνοίγετε μπροστὰ μιὰ μεγάλη τρύπα, ἄλλη μιὰ — μικρότερη - στὸ πίσω μέρος καὶ τρίτη (μικρότερη ἀπ' ὅλες) στὸ πλάϊ. Σχεδιάσατε στὸ μπροστινὸ ἄνοιγμα μερικὲς πέτρες — γιὰ νὰ δημιουργηθῇ ἡ ἐντύπωσις ὅτι πρόκειται περὶ εἰσόδου σήραγγος - καὶ γενικῶς προσπαθήσατε νὰ γίνῃ τὸ κουτὶ ὅπως δείχνει ἡ εἰκὼν Α.

Τοποθετήσετε εἰς ἀπόστασιν 2-3 μέτρων ἀπὸ τὸ κουτὶ καὶ πετᾶτε ἕνα μικρὸ τόπι εἰς τὸ ἄνοιγμα τῆς σήραγγος. Τὸ τόπι πρέπει νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ πισω μέρος, χωρὶς νὰ κτυπήσῃ στὸ κουτί, καὶ νὰ κτυπήσῃ στὴν πινακίδα Β.

Ὁ παίκτης ποὺ θὰ ἐπιτύχῃ κανονικὴ βολή, κερδίζει 100 βαθμοὺς καὶ ἔχει δικαίωμα νὰ παίζῃ ἕως ὅτου χάσῃ. Ὅποιος κερδίσῃ τοὺς περισσοτέρους βαθμούς, κερδίζει.

Ἂν τὸ τόπι μείνῃ μέσα στὸ κουτί, πέφτει ἐπάνω σὲ μιὰ λουρίδα ἀπὸ χαρτόνι, τοποθετημένη λοξά. Τὸ τόπι θὰ βγῇ ἀπὸ τὴν πλαγία ἔξοδο καὶ στὴν περίπτωσι αὐτὴ ὁ παίκτης χάνει 100 βαθμούς.

ΚΑΙ ΛΙΓΗ

Φαινόμενα...

—Εἶδα σήμερα ἕνα ἄνθρωπο ποὺ δὲν εἶχε χέρια κι' ἔπαιζε πιάνο.

—Αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτα. Στὸ σπίτι μας πλάϊ κάθεται μιὰ νέα ποὺ τραγουδάει χωρὶς νὰ ἔχῃ φωνή!

Τὰ μανιτάρια

—Πατέρα, τὰ μανιτάρια φυτρώνουν πάντοτε στὰ ὑγρὰ μέρη;

—Ναί, παιδί μου.

—Γι' αὐτὸ μοιάζουν μὲ ὀμπρέλα;

Ὁ φιλόζωος...

Ὁ μπάρμπα - Γιῶργος πηγαίνει στὸ μύλο ν' ἀλέσῃ. Καβαλλικεύει τὸ γάϊδαρό του καὶ παίρνει στὸν ὦμο του τὸ σάκκο μὲ τὸ σιτάρι.

—Γιατί μπάρμπα - Γιῶργο δὲ φορτώνεις τὸ σιτάρι στὸ γάϊδαρο;

—Εἶναι κρίμα τὸ καϋμένο τὸ ζῶο, δὲ φτάνει ποὺ σηκώνει ἐμένα, νὰ σηκώνῃ καὶ τὸ σιτάρι;

Σπουδαία οἰκονομία

Ὁ Τοτὸς εἶναι πολὺ οἰκονόμος. Ἕνα βράδυ, καθὼς πῆγε ν' ἀνάψῃ τὸ κερί, τοῦ ἔπεσε στὸ πάτωμα ἕνα σπίρτο.

—Γιατί νὰ πάῃ χαμένο; σκέφθηκε.

Κι' ἄναψε δεύτερο σπίρτο γιὰ νὰ βρῇ τὸ πρῶτο!

Παρεξήγησις

Ἡ κυρία στὸ ζητιᾶνο:

—Θὰ ἤθελες νὰ φᾶς κάτι, ἔτσι δὲν εἶναι; Περίμενε νὰ γυρίσῃ ὁ ἄνδρας μου.

—Εὐχαριστῶ κυρία, δὲν εἶμαι ἀνθρωποφάγος!

Ἡ μαμὰ στὴ μικρὴ

—Καϋμένη. Δὲν σὲ φθάνει ἕνα κερὶ νὰ διαβάσῃς παρὰ ἀνάβεις δύο...

—Ἕνα εἶναι μαμά, μὰ τὸ ἔκοψα στὰ δύο.

Τὸ μυστικὸ

—Μὴ λὲς τίποτα στὸ Γιαννάκη, γιατὶ δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ κανένα μυστικό.

—Μὰ τί λές; Πῶς μοῦ κράτησε κρυφὸ ὅτι μοὖφαγε ὅλες τὶς καραμέλλες ποὖχα κρυμμένες;

Διασκεδάζοντας

ΕΥΘΥΜΙΑ

Σοφὴ σκέψις

Ἡ Μαμά. — Τοτό, γιατὶ δὲν ἔδωσες ροδάκινο στὴν ἀδελφούλα σου;

Τοτός. — Πῶς δὲν τῆς ἔδωσα, Μαμά. Ἴσια ἴσια πῆρε τὸ περισσότερο. Πῆρε τὸ κουκοῦτσι, θὰ τὸ φυτέψῃ καὶ θἄχῃ ὁλόκληρη ροδακινιὰ δική της!

Δὲν εἶχε δουλειὲς

— Πῶς, γιατρέ, κάνετε καὶ ζωγραφικὴ τώρα;

— Ναί, γιὰ νὰ σκοτώνω τὴν ὥρα μου.

— Ὥστε δὲν ἔχετε πιὰ πελάτες νὰ σκοτώνετε;

Τἄβαλε ἀνάποδα

Ὁ Μαστρο-Κουτοῦκος βαδίζει στὸ δρόμο μ' ἕνα ὁλότελα ἰδιότροπο βάδισμα. Σὲ κάθε βῆμα στραβώνει τὰ πόδια γέρνοντας τὴ δεξιὰ πατοῦσα πρὸς τὸ ἀριστερὸ μέρος.

Κάποιος γείτονάς του τὸν βλέπει καὶ ξαφνιάζεται:

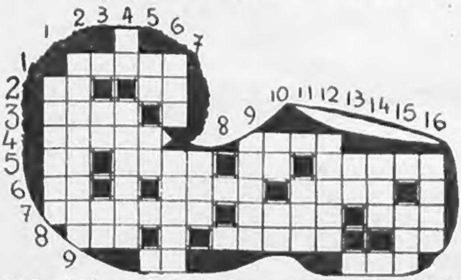
— Πῶς περπατᾶς ἔτσι μαστρο-Κουτοῦκο; Ἀνάπηρος εἶσαι;

— Ὄχι ἀδερφέ! Τί εἶναι αὐτὰ ποὺ λές! Ἔκανα λάθος τὸ πρωῒ κι' ἔβαλα τὰ παπούτσια μου ἀνάποδα.

ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΝ ΜΑΣ

Ὁριζοντίως:

1) Προώρισται νὰ ζήσῃ καὶ θὰ ζήσῃ, 2) Νότα Βυζαντινῆς μουσικῆς ἀντιστρόφως γραμμένη — δεικτικὸν μόριον, 3) Ὁμοιοκαταληξία, 4) Εἶναι ὁ Μουσσολίνι καὶ ὁ Χίτλερ (ἑνικ.) — πρόθεσις — 5) Βε — Θεὰ τοῦ Ὀλύμπου, μήτηρ τῶν θεῶν (γεν.) — Εὐρωπαϊκὴ νότα — Εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς Ἀρχαίας Ρώμης, 6) Κλωστὴ — Εἶναι τὸ

S.O.S. — ὁλόκληρον, 7) αὐτῆς (προφορικῶς ἢ γραπτῶς) ζητοῦμεν κάτι συνήθως ἀπὸ τὰς ἀρχὰς — (ὀνομ.) — Βουνὸ τῆς Ἑλλάδος — χωρὶς αὐτὸν δὲν μποροῦμε νὰ ζήσουμε (ὀν.), 8) Προσωπικὴ ἀντωνυμία (πληθ.) — Ἐξάρτημα τῶν πλοίων — Ἡ Αἰγυπτιακὴ θεότης τῶν σταυρολέξων..., 9) Ἀναφορικὴ ἀντωνυμία — Ναυτικὸν παράγγελμα.

Καθέτως:

1) Χώρα τῆς Ἀσίας, πατρὶς ἀρχηγοῦ θρησκείας, 2) Ἡ μεγάλη ἐαρινὴ... εἰς τὴν Ἀλβανίαν τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀναγγείλει ὁ Μουσσολίνι ἀπέτυχεν οἰκτρῶς, 3) Πρόθεσις (δημ.) — ἄρθρον (πληθ.), 4) Γράμμα τοῦ Γαλλικοῦ ἀλφαβήτου — Μεγάλη ἀρτηρία (γεν.), 5) Ὑποθετικὸς σύνδεσμος — Προσωπικὴ ἀντωνυμία β' προσώπου, 6) Ὁμοιωματικὸν — Ἤπειρος (γεν.), 7) Ἐχθρὸς τῶν μαλλίνων ρούχων, 8) Μ — Ι, 9) Ἥσυχος, ἀγαθὸς (καθαρ.), 10) Ἀνώνυμος Ἑταιρεία — Ἔκτος, 11) Ὁ γνωστὸς Ὀργανισμός, 12) Ἔγχορδον ὄργανον (γεν.), 13) Θρεπτικὴ τροφὴ (πληθ.), 14) Ἀρχαῖον νόμισμα, 15) Θεὰ τοῦ Ὀλύμπου, 16) Ὀνομασία μάχης τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου (Μακεδονικὸν Μέτωπον) εἰς τὴν ὁποίαν ἐδοξάσθη ὁ Ἑλληνικὸς στρατός.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΜΟΣΧΟΣ

Ἕλληνες ποιηταὶ

Οἱ κατωτέρω στίχοι εἶναι παρμένοι ἀπὸ ποιήματα γνωστῶν Ἑλλήνων ποιητῶν. Καλεῖσθε λοιπὸν νὰ βρῆτε σὲ ποιὰ ποιήματα ἀνήκουν καὶ σὲ ποιοὺς ποιητάς:

1.

Ἐφούσκωνε τ' ἀέρι
λευκότατα πανιὰ
ὡσὰν τὸ περιστέρι,
ποὺ ἁπλώνει τὰ φτερά.

2.

Σύρε νἄβρῃς τὰ παιδιά σου,
σύρε, ἔλεγαν οἱ σκληροί.

3.

Περνοῦν μεσάνυχτα κι' ἡ πούλια σβυέται,
τὰ πλάγια ἀσπρίζουνε, σιμών' ἡ αὐγὴ
στέκει... ἀκουρμαίνεται... δὲν ἀγροικιέται
κανένα πάτημα..., παντοῦ σιγή.

Ι. ΜΑΡΚΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ

Ἐρωτήσεις

1) Πῶς ἂν ἀφαιρέσουμε 1 ἀπὸ τὸ 19 θὰ βροῦμε 20;

2) Πόσο κάνουν τέσσερα ἐννέα;

Ρ. ΤΑΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

ΠΩΣ Η ΑΛΕΠΟΥ ΓΕΛΑΣΕ ΤΟ ΧΩΡΙΚΟ

Μιὰ φορά, μιὰ ἀλεποῦ εἶδε ἕνα χωρικὸ ποὺ γύριζε στὸ χωριὸ καὶ εἶχε πάνω στὸ γάϊδαρό του κρεμασμένες μερικὲς κόττες. «Πρέπει, ἐσκέφθηκε, νὰ τὰ καταφέρω νὰ πάρω τὶς κόττες τοῦ χωρικοῦ». Ἔτρεξε τότε ἀμέσως μέσα ἀπὸ τὰ χωράφια καὶ βγῆκε καὶ ξαπλώθηκε καταμεσῆς στὸ δρόμο, ἀπ' ὅπου θὰ περνοῦσε ὁ χωρικὸς καὶ ἔκανε τὴν ψόφια. Ὁ χωρικὸς ὅταν πέρασε ἀπὸ κεῖ καὶ τὴν εἶδε, κατέβηκε ἀπὸ τὸ γάϊδαρο, τῆς ἔδωκε μιὰ κλωτσιὰ καὶ τῆς εἶπε: «Καλὰ νὰ πάθῃς» καὶ τράβηξε ὕστερα τὸ δρόμο του. Σὲ λίγο σηκώθηκε ἡ ἀλεποῦ καὶ ἔτρεξε πάλι μπροστὰ μέσα ἀπὸ τὰ χωράφια καὶ ξαπλώθηκε φαρδειὰ πλατειὰ στὸ δρόμο ποὺ θὰ περνοῦσε ὁ χωρικός. Αὐτὸς σὰν τὴν εἶδε, κατέβηκε, τὴν κλώτσησε πάλι καὶ εἶπε: «Αὐτὴ θἄτανε συντρόφισσα τῆς ἄλλης, ποὺ βρῆκα παραπάνω, ἂς εἶναι καλὰ κεῖνος ποὺ τὶς σκότωσε· ποιὸς ξέρει τί ζημιὰ θὰ ἔκαναν στὰ κοττέτσια τοῦ χωριοῦ αὐτὰ τὰ ζούδια».

Καὶ τράβηξε πάλι τὸ δρόμο του.

Γιὰ τρίτη φορὰ ἡ ἀλεποῦ ἔκαμε τὸ ἴδιο καὶ ξαναβρέθηκε μπροστὰ στὸ δρόμο τοῦ χωρικοῦ. Αὐτὸς ὅταν τὴν εἶδε ξανά, ἔκαμε τὸ σταυρό του: «Κύριε ἐλέησον, εἶπε· τί εἶναι τοῦτο σήμερα; Τρεῖς ἀλεποῦδες σκοτωμένες! Γιὰ στάσου ὅμως· ἂν μαζέψω τὰ τομάρια καὶ τῶν τριῶν θὰ μποροῦσα νὰ κάμω μιὰ γοῦνα περίφημη· κύττα λοιπόν, καὶ στάθηκα τόσο κουτὸς νὰ μὴν τὶς πάρω μαζί μου καθὼς ἐπερνοῦσα. Θὰ τὸ κάμω τώρα. Θ' ἀφήσω λοιπὸν τὸ γάϊδαρο σὲ τούτη δῶ κοντὰ καὶ θὰ γυρίσω πίσω νὰ πάρω καὶ τὶς ἄλλες δυό...».

Ὁ χωρικὸς μὲ τὶς κόττες κρεμασμένες στὸ γάϊδαρό του.

Καὶ τράβηξε πίσω νὰ πάρῃ καὶ τὶς ἄλλες δυό!...

Μόλις ὅμως ἔφυγε, σηκώθηκε κι' ἡ ἀλεποῦ, ἅρπαξε τὶς κόττες καὶ τρέχοντας ἔφυγε κατὰ τὸ λόγγο, χαρούμενη ποὺ γέλασε τὸν χωρικό.

Ὁ χωρικὸς τράβηξε πίσω καὶ πέρασε ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ θυμώτανε πὼς εἶχε δῆ τὴ μιά. Μὰ δὲν εἶδε τίποτε. «Θὰ ἔκανα λάθος», ἐσκέφθηκε ὁ χωρικὸς καὶ ἀπεφάσισε νὰ βρῇ τὴν ἄλλη. Ὅταν ὅμως πῆγε καὶ κεῖ καὶ δὲν βρῆκε τίποτε, τότε πιὰ κατάλαβε τί εἶχε πάθει καὶ ἔτρεξε νὰ γυρίσῃ ἐκεῖ ποὺ εἶχε ἀφήσει τὸ γάϊδαρό του.

Σὰν ἔφθασε ἐκεῖ εἶδε πὼς καὶ ἡ ἀλεποῦ εἶχε ἐξαφανισθῆ καὶ οἱ κόττες ἔλειπαν ἀπὸ τὸ σαμάρι ποὺ τὶς εἶχε κρεμάσει.

«Καλὰ μοῦ τὴν ἔφτιαξε, εἶπε τότε ὁ χωρικός, τὸ πονηρὸ αὐτὸ ζῷο!... Καὶ ἔτσι ἀντὶ ἐγὼ νὰ φτιάξω τὸ γουναρικό, μὲ τὰ δέρματά της, αὐτὴ ἔφτιαξε γιὰ τὸν ἑαυτό της ἕνα πλούσιο τραπέζι μὲ τὶς κόττες μου...».

ΤΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ "ΝΕΟΛΑΙΑΣ,,

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Ἐκ τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου ἐξεδόθη τὸ πολεμικὸν ἀνακοινωθὲν ὑπ' ἀριθ. 169 ἔχον ὡς ἑξῆς:

I. Γερμανικὰ μηχανοκίνητα στοιχεῖα προερχόμενα ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ Μοναστηρίου ἔλαβον τὴν ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἡμετέρων δυνάμεων εἰς τὴν περιοχὴν Φλωρίνης — Βεύης.

II. Εἰς τὸ Ἀλβανικὸν μέτωπον περιωρισμέναι ἐνέργειαι περιπόλων καὶ πυροβολικοῦ.

Ἐκ τοῦ Ὑφυπουργείου Δημοσίας Ἀσφαλείας ἐξεδόθη ἡ κάτωθι ἀνακοίνωσις:

Πολυάριθμα γερμανικὰ ἀεροπλάνα εἰς δέκα ἓξ διαδοχικὰ κύματα ἐπέδραμον χθὲς τὴν νύκτα κατὰ τῆς περιοχῆς Πειραιῶς. Ἡ ἐπιδρομὴ διήρκεσεν ἐπὶ τέσσαρας ὥρας.

Ἔρριψαν βόμβας καὶ νάρκας εἰς διάφορα σημεῖα. Ἐξερράγησαν δύο μικραὶ πυρκαϊαί, αἵτινες κατεσβέσθησαν ἀμέσως. Τινὰ τῶν ἐπιδραμόντων ἀεροπλάνων ἐπετέθησαν διὰ πολυβολισμῶν ἐναντίον θέσεων προβολέων καὶ ἐνεργῶν μέσων ἀεραμύνης, ἄνευ οὐδενὸς ἀποτελέσματος.

Ἕτερα ἀεροπλάνα καθέτου ἐφορμήσεως ἐπετέθησαν κατὰ μικροῦ πλοιαρίου 1 ½ μίλλιον ἔξωθι Γλυφάδας. Οἱ ναυαγοὶ περισυνελέγησαν ὑπὸ ἡμετέρων καὶ διεσώθησαν.

Δύο γερμανικὰ ἀεροπλάνα ἐβλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀντιαεροπορικοῦ πυροβολικοῦ καὶ κατέπεσαν φλεγόμενα. Ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι κατερρίφθη καὶ τρίτον γερμανικὸν ἀεροπλάνον, τὸ ὁποῖον ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. Μία βόμβα ἐρρίφθη εἰς Κόρινθον ἄνευ θυμάτων καὶ ζημιῶν.

Ἐπίσης τὸ Ἀρχηγεῖον τῶν ἐν Ἑλλάδι βρεταννικῶν δυνάμεων ἀνεκοίνωσε τὰ ἑξῆς:

Τὰ εἰς τὴν βόρειον Ἑλλάδα προελαύνοντα γερμανικὰ στρατεύματα ἦλθον εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν βρεταννικῶν καὶ αὐτοκρατορικῶν δυνάμεων τὴν 10ην Ἀπριλίου.

Ἡ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ κατάστασις εἶναι σκοτεινή, ἀλλὰ χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῆς λαμπρᾶς ἀντιστάσεως τῶν Ἑλλήνων.

Δυτικώτερον, αἱ γερμανικαὶ δυνάμεις ἔφθασαν εἰς Γιαννιτσὰ καὶ Μοναστήριον.

Εἰς τὴν νότιον Νοτιοσλαυΐαν ἡ ἀντίστασις κατὰ τῆς γερμανικῆς προελάσεως γίνεται ἰσχυροτέρα.

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου ἐξεδόθη τὸ κάτωθι ὑπ' ἀριθ. 170 πολεμικὸν ἀνακοινωθέν:

Περιωρισμέναι ἐνέργειαι ἐπαφῆς εἰς διάφορα σημεῖα ἀμφοτέρων τῶν μετώπων.

Ἐπίσης τὸ Ὑφυπουργεῖον Δημοσίας Ἀσφαλείας ἀνεκοίνωσε:

Τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς χθὲς γερμανικὰ ἀεροπλάνα εἰς ἐπανειλημμένα κύματα ἐπέδραμον κατὰ τῆς περιοχῆς Πειραιῶς. Ἐκ ριφθεισῶν βομβῶν ἐβλήθησαν λαϊκαὶ συνοικίαι τῆς πόλεως μὲ θύματα 20 νεκροὺς καὶ 40 τραυματίας. Ἀρκεταὶ οἰκίαι ὑπέστησαν βλάβας. Ἕτεραι βόμβαι ἔπεσαν εἰς διάφορα σημεῖα τῆς περιοχῆς Πειραιῶς — Ἐλευσῖνος ἄνευ θυμάτων ἢ ζημιῶν. Ὁμοίως βόμβα ἐρρίφθη εἰς περιοχὴν Ἀμαρουσίου ἄνευ ἀποτελέσματος τινός.

Ἐκ ριφθεισῶν βομβῶν ὑπέστη μικρᾶς ζημίας καὶ ὁ συνοικισμὸς Νέας Σμύρνης, ὅπου κατέρρευσαν οἰκίσκοι τινές. Ὑπάρχουν καὶ θύματα εἷς νεκρὸς καὶ τρεῖς τραυματίαι ἐκ θραυσμάτων τοῦ ἡμετέρου ἀντιαεροπορικοῦ πυροβολικοῦ.

Ἕτερα κύματα γερμανικῶν ἀεροπλάνων ἐπόντισαν εἰς τὴν περιοχὴν Πειραιῶς κλπ. νάρκας μαγνητικάς, ριπτομένας δι' ἀλεξιπτώτων. Ἓν γερμανικὸν ἀεροπλάνον κατερρίφθη ὑπὸ τοῦ ἀντιαεροπορικοῦ πυροβολικοῦ καὶ ἔπεσε φλεγόμενον εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον ἐπολυβόλησεν ἀπὸ χαμηλοῦ ὕψους βόσκοντα ποίμνια εἰς περιοχὴν τῆς Δυτικῆς Πελοποννήσου.

Τὸ Ἀρχηγεῖον τῶν ἐν Ἑλλάδι βρεταννικῶν ἀεροπορικῶν δυνάμεων ἀνεκοίνωσε τὰ ἑξῆς:

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 10ης πρὸς τὴν 11ην Ἀπριλίου βαρέα βρεταννικὰ βομβαρδιστικὰ ἐπετέθησαν ἐναντίον γερμανικῶν συγκεντρώσεων εἰς τὰ Βελεσσὰ καὶ εἰς τὸν Περλεπὲν — νότιος Γιουγκοσλαυΐα — καὶ εἰς τὸ Κιλκίς. Συνεπείᾳ τῶν κακῶν ἀτμοσφαιρικῶν συνθηκῶν δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθοῦν τὰ συγκεκριμένα ἀποτελέσματα τῶν ἐπιθέσεων εἰς τὸν Περλεπέν, ἐν τούτοις παρετηρήθη δυνατὴ ἀνταύγεια λευκοπρασίνων φλογῶν μετὰ τὰς ἐκρήξεις τῶν βομβῶν. Μεγάλη μηχανοκίνητος ἐφοδιοπομπὴ κινουμένη ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ σκότους, ἐκ βορρᾶ πρὸς τὸ Κιλκίς, ἐπολυβολήθη ἐπιτυχῶς, πυρποληθέντων ὀχημάτων τινῶν καὶ δημιουργηθείσης μεγάλης συγχύσεως. Ἐπίσης ἐβομβαρδίσθησαν συγκοινωνιακαὶ ἀρτηρίαι εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ποταμοῦ Γαλλικοῦ χθές, παρὰ τὴν συνεχιζομένην κακοκαιρίαν. Σχηματισμὸς βομβαρδιστικῶν μας ἐπετέθη ἀπὸ χαμηλοῦ ὕψους ἐναντίον μηχανοκινήτων μεταφορικῶν μέσων καὶ φαλάγγων ἁρμάτων μάχης μεταξὺ Μοναστηρίου — Περλεπέ. Δύο τάνκς ἐθεάθησαν ἀνατινασσόμενα εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς αὐτοκινήτων ἐπυρπολήθη. Ἄλλα βομβαρδιστικὰ ἔπληξαν ἐπιτυχῶς σημαντικὴν ὁδικὴν γέφυραν παρὰ τὸ Πολύκαστρον, παρὰ τὴν προσπάθειαν ἀναχαιτίσεως τῶν ὑπὸ ἐχθρικῶν καταδιωκτικῶν. Τὴν 10ην Ἀπριλίου, ἐκτὸς τῶν ἤδη ἀναγγελθεισῶν κατ' ἀέρα ἐχθροπραξιῶν, σχηματισμὸς καταδιωκτικῶν μας ἐπετέθη ἐναντίον μηχανοκινήτων ἐφοδιοπομπῶν μεταξὺ Μοναστηρίου καὶ Περλεπέ. Ἐσημειώθησαν πολλὰ θύματα καὶ ἐδημιουργήθη μεγάλη σύγχυσις. Παρετηρήθη ἐσπευσμένη ἐγκατάλειψις αὐτοκινήτων, ἐνῷ πολλὰ ἄλλα κατέπεσαν εἰς τάφρους καὶ ἄλλα ἐπυρπολήθησαν. Εἰς τὴν αὐτὴν περιοχὴν ἄλλος σχηματισμὸς ἐβομβάρδισε μηχανοκίνητον φάλαγγα, κατέστρεψε 5 τάνκς, ἐπυρπόλησε 6 ὀχήματα, ἐνῷ ἄλλαι βόμβαι ἐξερράγησαν ἀνάμεσα ἄλλων μηχανοκινήτων. Ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἐβλήθη εἰς δύο σημεῖα. Ἐξ ὅλων τῶν ὡς ἄνω ἐπιχειρήσεων μόνον δύο ἐκ τῶν ἀεροπλάνων μας δὲν ἐπέστρεψαν εἰς τὰς βάσεις των. Ὁ πιλότος τοῦ ἑνὸς ἔφθασεν αἰσίως εἰς τὰς γραμμάς μας.

ΔΕΥΤΕΡΑ 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου ἐξεδόθη τὸ κάτωθι ὑπ' ἀριθμὸν 171 πολεμικὸν ἀνακοινωθέν:

Περιωρισμέναι τινὲς τοπικαὶ ἐνέργειαι.

Ἐπίσης τὸ Ὑφυπουργεῖον Δημοσίας Ἀσφαλείας ἀνεκοίνωσε:

Γερμανικὰ ἀεροπλάνα εἰς τρία κύματα ἐπέδραμον χθὲς κατὰ τοῦ Βόλου ρίψαντα βόμβας ἄνευ θυμάτων. Τρία ἐκ τῶν ἐπιδραμόντων ἀεροπλάνων κατερρίφθησαν ὑπὸ τοῦ ἀντιαρεπορικοῦ πυροβολικοῦ καὶ κατέπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν φλεγόμενα. Ὁμοίως γερμανικὸν ἀεροπλάνον ἐπολυβόλησε μικρὸν βενζινόπλοιον παρὰ τὴν Σαμοθράκην ἄνευ θυμάτων καὶ ζημιῶν.

Ἐχθρικὰ ἀεροπλάνα εἰς ἐπανειλημμένα κύματα ὑπερέπτησαν τὰς νυκτερινὰς ὥρας τῆς χθὲς εἰς περιοχὴν Πειραιῶς ρίψαντα εἰς διάφορα μέρη βόμβας, μία τῶν ὁποίων ἐπέφερεν ἐλαφρὰς ζημίας εἴς τι ἀστυνομικὸν κατάστημα.

Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον ἐβομβάρδισε τὸ Ληξούριον ἄνευ θυμάτων καὶ μὲ μικρὰς ζημίας εἰς πέντε οἰκίας. Ἕτερον Ἰταλικὸν ἀεροπλάνον ἐπολυβόλησε μικρὸν πλοιάριον εἴς τινα ἀκτὴν τῆς Σάμου ἄνευ ζημίας.

Ἐχθρικὸν ἀεροπλάνον ἔρριψε βόμβαν εἰς περιοχὴν Τριπόλεως ἄνευ θυμάτων ἢ ζημιῶν.

ΤΡΙΤΗ 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ. — Τὸ ὑπ' ἀριθ. 172 ἀνακοινωθὲν τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

Εἰς τὴν δυτικὴν Μακεδονίαν ἀγὼν τεθωρακισμένων μονάδων εἰς περιοχὴν Πτολεμαΐδος. Αἱ γερμανικαὶ δυνάμεις προωθήθησαν πρὸς Κλεισοῦραν, πρὸς Κοζάνην, πρὸς Σιάτισταν.

Συνεπείᾳ τῆς ὑπὸ γερμανικῶν δυνάμεων καταλήψεως τῆς νοτίου Γιουγκοσλαυΐας καὶ τῆς ἐκ τούτου διανοίξεως τῶν κατευθύνσεων αἵτινες ἐκ γιουγκοσλαυϊκοῦ ἐδάφους ἄγουσι εἰς τὰ πλευρὰ καὶ τὰ νῶτα τοῦ εἰς τὸ βόρειον ἀλβανικὸν μέτωπον στρατοῦ μας, διετάχθη διὰ λόγους ἐπιχειρήσεων ἡ σύμπτυξις τῶν δυνάμεών μας καὶ ἡ ἐκκένωσις τῆς περιοχῆς Κορυτσᾶς. Ὁ ἐχθρὸς ἀντιληφθεὶς τὴν σύμπτυξιν μετὰ εἰκοσιτετράωρον ἀπὸ τῆς ἐνάρξεώς ταύτης ἐπεχείρησεν ἐπὶ ματαίῳ νὰ τὴν παρενοχλήσῃ προωθήσας μοτοσυκλετιστάς. Συνελάβομεν μερικὰς δεκάδας ἐκ τούτων.

Εἰς τὸ λοιπὸν ἀλβανικὸν μέτωπον ὁ ἐχθρὸς ἐπεχείρησεν εἰς πολλὰ σημεῖα ἐπιθετικὰς ἐνεργείας. Παντοῦ ἀπεκρούσθη ἀφήσας εἰς χεῖράς μας περὶ τοὺς ἑκατὸν αἰχμαλώτους.

ΤΕΤΑΡΤΗ 16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Τὸ ὑπ' ἀριθ. 173 ἀνακοινωθὲν τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

Ἐπὶ τοῦ ἀλβανικοῦ μετώπου ἀπεκρούσθησαν τοπικαὶ ἐπιθετικαὶ ἐπιχειρήσεις τῶν Ἰταλῶν μὲ σοβαρὰς διὰ τούτους ἀπωλείας. Ἐν τῇ δυτικῇ Μακεδονίᾳ ἐπραγματοποιήθησαν αἱ διαταχθεῖσαι κινήσεις τῶν στρατευμάτων εἰς νέας θέσεις. Ὑπὸ τοῦ ἀντιαεροπορικοῦ πυροβολικοῦ καὶ κατὰ ἀερομαχίας κατερρίφθησαν 10 ἐχθρικὰ ἀεροπλάνα.

ΠΕΜΠΤΗ 17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1931. — Τὸ ὑπ' ἀριθ. 174 ἀνακοινωθὲν τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου ἀναφέρει τὰ ἀκόλουθα:

Ἐν τῇ δυτικῇ Μακεδονίᾳ αἱ ἐν τῇ ἄνω κοιλάδι Ἀλιάκμονος εἰσχωρήσασαι γερμανικαὶ δυνάμεις δρῶσιν εἰς τὴν περιφέρειαν Γρεβενῶν ἐπιζητοῦσαι νὰ προωθηθῶσι πρὸς Καλαμπάκαν. Εἰς τὸ ὑψίπεδον Κοζάνης προωθήθησαν νοτίως τοῦ Ἀλιάκμονος.

Εἰς τὴν περιοχὴν νοτίως Κορυτσᾶς περιῆλθεν εἰς τὸν ἐχθρὸν ὁ αὐχὴν Κιάφε Καρίτ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον ἐξέδωκε τὸ κάτωθι ὑπ' ἀριθ. 175 ἀνακοινωθέν:

Ἐν τῇ δυτικῇ Μακεδονίᾳ δὲν ἐπῆλθον οὐσιώδεις μεταβολαὶ εἰς τὴν κατάστασιν.

Ἐν τῷ ἀλβανικῷ μετώπῳ διαταχθεῖσαι κινήσεις τινὲς συμπτύξεως τῶν δυνάμεών μας ἐξετελέσθησαν ἀνενοχλήτως. Συνεπείᾳ τούτων ἐξεκενώθησαν ἡ Κλεισοῦρα καὶ ἡ Ἐρσέκα.

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον ὑπ' ἀριθ. 176 ἀνακοίνωσιν:

Ἐν Μακεδονίᾳ πᾶσα ἐχθρικὴ πίεσις σημειωθεῖσα τόσον ἐν τῇ περιοχῇ Γρεβενῶν ὅσον ἐν τῇ μέσῃ κοιλάδι τοῦ Ἀλιάκμονος καὶ ἐν τῇ περιοχῇ Ὀλύμπου συνεκρατήθη ἐπιτυχῶς.

Ἐν τῷ ἀλβανικῷ μετώπῳ αἱ κινήσεις μας ἐντὸς τοῦ ἀλβανικοῦ ἐδάφους ἐξετελέσθησαν ἠρέμως.

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον ἐξέδωκε τὸ κάτωθι ὑπ' ἀριθ. 177 ἀνακοινωθέν:

Τὰ στρατεύματά μας ἐν Ἀλβανίᾳ συνεχίζουν κανονικῶς τὸν ἀγῶνα των. Συνεπείᾳ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ ἐπιχειρήσεων κατὰ τῶν Γερμανῶν διεξήγαγον ἐπιτυχῶς ἑλιγμὸν συμπτύξεως χωρὶς νὰ ἐνοχληθῶσι παρὰ τοῦ ἐχθροῦ. Εἰς ὅσας περιπτώσεις ὁ ἐχθρὸς ἐπεχείρησε νὰ παρενοχλήσῃ τὴν κίνησιν τῶν ἡμετέρων μονάδων αὗται ἀναστραφεῖσαι τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν καὶ τῷ ἐπροξένησαν πολλὰς ἀπωλείας.

Δύο συντάγματά μας διεκρίθησαν ἰδιαιτέρως εἰς τοιαύτην ἐπιχείρησιν καὶ ἐμνημονεύθησαν αἱ σημαῖαι των. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν Μακεδονίᾳ ἐπιχειρήσεις ἐσημειώθη προώθησις τῶν γερμανικῶν δυνάμεων πρὸς νότον.

ΔΕΥΤΕΡΑ 21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Τὸ ὑπ' ἀριθ. 178 ἀνακοινωθὲν τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου ἀναφέρει τὰ ἀκόλουθα:

Ἐν Ἀλβανίᾳ ζωηρὰ δρᾶσις τῆς ἐχθρικῆς ἀεροπορίας. Ὁ ἐχθρὸς ἐπιχειρήσας εἰς δύο σημεῖα νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν ἡμετέρων δυνάμεων ἀπεκρούσθη μετὰ μεγάλων ἀπωλειῶν καὶ κατεδιώχθη πέραν τῶν ἀρχικῶν του θέσεων. Συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι τινές.

Ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Θεσσαλίᾳ ὁ ἀντίπαλος, παρὰ τὴν σφοδροτάτην δρᾶσιν τῆς ἀεροπορίας του, οὐδαμοῦ διέσπασε τὰς γραμμάς μας αἵτινες προσηρμόσθησαν συμφώνως τῷ σχεδίῳ.

ΤΡΙΤΗ 22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον ἐξέδωκε τὸ κάτωθι ὑπ' ἀριθ. 179 ἀνακοινωθέν:

Αἱ κινήσεις συμπτύξεως τῶν δυνάμεών μας εἰς τὴν νέαν τοποθεσίαν ἀντιστάσεως ἐπέτυχον πλήρως.

ΤΕΤΑΡΤΗ 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Τὸ ὑπ' ἀριθ. 180 ἀνακοινωθὲν ἀναφέρει τὰ ἀκόλουθα:

Ἡ πρὸς τὰ ὀπίσω προσαρμογὴ τῶν γραμμῶν μας συνετελέσθη ἄνευ σοβαρᾶς παρενοχλήσεως.

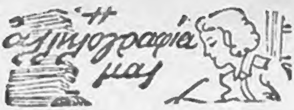
Ἡ ἐχθρικὴ ἀεροπορικὴ δρᾶσις ἐσυνεχίσθη ἔντονος, ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς ὑπέστη σημαντικὰς ἀπωλείας ὑπὸ τῆς ἀεροπορίας καὶ τοῦ ἀντιαεροπορικοῦ πυροβολικοῦ.

ΠΕΜΠΤΗ 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941. — Ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου ἐξεδόθη τὸ κάτωθι ὑπ' ἀριθμὸν 181 πολεμικὸν ἀνακοινωθέν:

Ἡ ραγδαία καὶ ἀπρόβλεπτος διάσπασις τοῦ γιουγκοσλαυϊκοῦ μετώπου, ἡ ταχεῖα προέλασις γερμανικῶν δυνάμεων εἰς τὸ ὑψίπεδον τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἡ ὡς ἐκ τούτου πλήρης ἀποκοπὴ ἡμῶν ἀπὸ τοῦ γιουγκοσλαυϊκοῦ στρατοῦ καὶ ἡ ἀπειλὴ τῶν νώτων τῶν πρὸς Ἀλβανίαν στρατευμάτων μας, ἀνέτρεψεν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν διάταξιν τῶν ἡμετέρων δυνάμεων καὶ μᾶς ὑπεχρέωσεν εἰς εὐρεῖαν καὶ ἐσπευσμένην σύμπτυξιν. Ἡ ταχεῖα ἐν συνεχείᾳ προώθησις γερμανικῶν μηχανοκινήτων μέσων ἐκ τῆς περιοχῆς Μοναστηρίου πρὸς νότον καὶ ἡ ὑπὸ τούτων ἀποκοπὴ τῆς κυρίας ὁδοῦ συμπτύξεως τῆς δεξιᾶς μας πτέρυγος τοῦ ἀλβανικοῦ μετώπου, ἐξέτρεψε τὰς δυνάμεις ταύτας, ἐστερημένας ἀντιαρματικῶν μηχανημάτων, πρὸς ὀρεινοὺς ὄγκους δι' ὧν ἡ σύμπτυξις καὶ ἀνεφοδιασμὸς κατέστησαν προβληματικοί.

Ὁ κύριος ὄγκος τῶν δυνάμεων Ἠπείρου, ὅστις μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς ἀντιμετώπισε νικηφόρως διπλασίας Ἰταλικὰς δυνάμεις, συμμετέσχε καὶ οὗτος εἰς τὴν γενικὴν ὡς ἄνω σύμπτυξιν· αἱ κινήσεις του ἐπραγματοποιήθησαν κανονικῶς, παρὰ τὴν ἐπίμονον ἀντίδρασιν τῶν Ἰταλικῶν δυνάμεων, καθ' ὧν πολλάκις ἀντεπετέθη καὶ συνέλαβεν αἰχμαλώτους.

Ἡ πολυάριθμος ἐξ ἄλλου ἐχθρικὴ ἀεροπορία τοῦ ἄξονος πλήττουσα ἀνενοχλήτως τὰ συμπτυσσόμενα στρατεύματα ἀλλὰ καὶ τὰ μετόπισθεν, ἐδημιούργησε δυσχερεῖς συνθήκας συνεχίσεως ἀνίσου πάλης τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων τοῦ ἀλβανικοῦ μετώπου πρὸς τὰς γερμανικὰς καὶ ἰταλικὰς τοιαύτας, καὶ ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς 20ῆς τρέχοντος συνθηκολόγησιν τῶν ὡς ἄνω δυνάμεών μας μετὰ τῶν γερμανικῶν τοιούτων. Εἶναι βεβαιωμένον ὅτι κατὰ τὴν ὥραν τῆς συνθηκολογήσεως Ἰταλικαὶ δυνάμεις δὲν εἶχον κατορθώσει νὰ εἰσέλθουν εἰς ἑλληνικὸν ἔδαφος ἀλλ' ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν δυνάμεών μας ἐπὶ ἀλβανικοῦ τοιούτου.

Χειρόγραφα καὶ φωτογραφίες δημοσιευόμενα ἢ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΑΝΤΕΛΗΝ ΛΙΑΛΙΑΜΠΗΝ. Δημοσιεύομεν ἐδῶ τὸ τετράστιχό σας:

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ὦ Χώρα, ποὺ ἀναβρύζουνε πηγὲς θείων ναμάτων,
κι' ὁλόδροσοι ζωῆς κρουνοὶ ποὺ καταπλημμυροῦνε,
σ' ὅποια καρδιὰ σὲ ἔζησε, Χώρα τῶν ἁγιασμάτων,
Ἐσύ,Ὠ,δὲ θὰ ξεχαστῇς κι' ἂν ὅλα ξεχαστοῦνε!

ΕΛΕΝΗΝ ΣΠ. ΒΕΡΓΟΥ. Σὲ συγχαίρομεν γιὰ τὸ βαθὺ θρησκευτικὸ αἴσθημα ποὺ δείχνει ἡ συνεργασία ποὺ μᾶς ἔστειλες. Ἀλλὰ ὁ βίος τοῦ Χριστοῦ εἶναι θέμα ἀνώτερο τῶν δυνάμεών σου. Πάντως τὸ γράψιμό σου εἶναι καλό, καθὼς καὶ οἱ σκέψεις σου, καὶ μὲ τὴ μελέτη καὶ τὴν πεῖρα θὰ ἐξελιχθῇς. — ΔΕΣΠΟΙΝΑΝ Ι. ΤΟΤΖΗ. Σᾶς συγχαίρομεν γιὰ τὸ ὡραῖο γράμμα σας, ἀπὸ τὸ ὁποῖο παίρνομε τὴν ἀκόλουθη περικοπή:

«... Πατρίδα μου γλυκειά, ποὺ μέσα στὴν ψυχὴ τῶν γενναίων παλληκαριῶν σου ἐξύπνησε πάλι ὁ ἡρωϊσμὸς τῶν ἀθανάτων παιδιῶν σου τοῦ 1821. Ἑλλάδα, χώρα ζηλευμένη ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμο, ποὺ ἔχεις παιδιὰ γιὰ νὰ σὲ ὑπερασπισθοῦν, καὶ εἶσαι πλασμένη ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ἔχῃς πάντοτε τὴν Ἐλευθερία σου. Ἂν παραστῇ ἀνάγκη, γλυκειὰ Πατρίδα μου, καὶ ἐμεῖς οἱ μικρὲς Ἑλληνοποῦλες, θὰ μάθωμε νὰ πιάνωμε τὸ ὅπλο στὸ χέρι, γιὰ νὰ μὴ χαθῇ τὸ ἔνδοξο ὄνομά σου. Γιατὶ καὶ τῶν προγόνων μας τὸ αἷμα μᾶς φωνάζει· «παρὰ νὰ ζῆτε στὴ σκλαβιὰ καλύτερα στὸν ᾅδη». — ΝΙΝΑΝ ΜΟΥΖΑΚΗ. Ἀπὸ τὸ ποίημά σας «Θὰ νικήσωμε καὶ πάλι» δημοσιεύουμε τὰ ἀκόλουθα τρία τετράστιχα:

Θὰ νικήσωμε καὶ πάλι,
γιατὶ εἴμαστε παιδιὰ
μιᾶς Ἑλλάδος δοξασμένης
ἀπ' τὰ χρόνια τὰ παληά.

Θὰ νικήσωμε καὶ πάλι
γιατὶ πάντα πολεμοῦμε
τὴν Τιμὴ καὶ Λευτεριά μας
γιὰ νὰ ὑπερασπισθοῦμε.

Θὰ νικήσωμε καὶ πάλι
γιατὶ πάντα βοηθὸ
ἔχουμε τὸν Ποιητή μας
καὶ Πανάγαθο Θεό.

ΑΓΝΩΣΤΟΝ. Παρελείψατε νὰ σημειώσετε στὸ γράμμα σας τὸ ὄνομά σας καὶ ἔτσι δὲν μποροῦμε οὔτε νὰ ἐξακριβώσουμε τὴν πληροφορία σας ὅτι μᾶς ἐστείλατε ταχυδρομικῶς 80 δραχμές, οὔτε νὰ σᾶς στείλωμε τὰ φύλλα ποὺ ζητεῖτε.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΠΝΕΥΜ. ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ι. ΜΑΡΚΟΜΑΝΩΛΑΚΗΝ. Καλὸ βέβαια τὸ σταυρόλεξο «Ζήτω ἡ Νίκη», ἀλλὰ τὰ μαῦρα εἶναι συγκεντρωμέναεἰς τὰ ἴδια σημεῖα. Τὰ ἄλλα μέτρια. Διατὶ εἰς τὴν μαγικὴν εἰκόνα ὁ Λοστρόμος τρομάζει τόσο πολὺ καὶ μάλιστα κάθε μέρα; — ΧΡ. ΚΡΕΜΑΣΤΑΝ. Εἰς τὰ σταυρόλεξά σας νὰ προτιμᾶτε τετράγωνα σχήματα. — Σ. ΠΑΤΑΚΑΚΗΝ. Δὲν παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον. — ΑΜ. ΚΑΤΣΑΔΟΥΡΟΝ. Θὰ χρησιμοποιηθῇς καὶ σὺ ὅταν μεγαλώσῃς. Αἱ ἀσκήσεις μέτριαι. — Ι. Γ. ΚΑΦΦΕΤΖΑΚΗΝ. Καλὴ ἡ κλῖμαξ. — Σ. ΠΕΤΡΙΔΗΝ. Θὰ δημοσιευθοῦν μερικά. — [redacted] — Π. Α. ΚΟΥΙΜΕΛΗΝ. Πρόκειται περὶ ἀκροστιχίδος καὶ ὄχι δικτυωτοῦ. Τὰ ἄλλα μέτρια. Τὰ σταυρόλεξα πρέπει νὰ εἶναι μεγαλείτερα (10×10, 11×11, 12×12). — Α. ΠΟΥΛΟΡΕ. Μᾶς ἐνδιαφέρουν τὰ ἔξυπνα καὶ κουτά, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐπιτυχημένα. — Θ. Ι. ΔΟΝΤΑΝ. Ἐγκρίνονται. — ΜΑΡ. ΚΑΡΑΒΕΛΑΚΗ. Ἀνεπιτυχὲς τὸ σταυρόλεξον (ἀκαῆς, ἀκαῶς, στρα κλπ.). — ΜΑΝ. ΚΑΡΑΒΕΛΑΚΗΝ. Πιθανὸν νὰ δημοσιευθῇ τὸ πρῶτον δικτυωτόν. — Χ. Ε. ΣΠΑΝΟΥΔΑΚΗΝ. Θὰ δημοσιευθοῦν μερικά. Νὰ γράφετε ἀπὸ τὴ μία ὄψι τοῦ χαρτιοῦ. — Α. Β. ΚΑΡΔΑΛΙΝΟΝ. Ἐγκρίνεται. — Τ. Ι. ΡΙΖΟΔΗΜΟΝ. Πιθανὸν νὰ δημοσιευθῇ. — ΝΙΚ. ΜΙΤΣΙΑΝΗ. Πιθανὸν νὰ δημοσιευθῇ τὸ κρυπτογραφικόν. — Θ. ΚΑΦΑΣΗΝ, Α. ΝΑΛΗΠΑΝΤΟΥΔΗΝ. Μόνον ἀκροστιχίδας; Εἶναι ἕνα εἶδος ποὺ μᾶς στέλλουν ὅλοι οἱ ἀναγνῶσται μας. Περιμένουμεν κάτι καλύτερον. — Ε. Α. ΜΠΑΡΜΠΑΡΗΝ. Ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν. — Ι. ΚΕΣΙΣΟΓΛΟΥ. Νὰ γράφετε ἀπ' τὴ μία ὄψι τοῦ χαρτιοῦ. Ὁπωσδήποτε τὰ σταυρόλεξά σας ἔχουν πάρα πολλὰ μαῦρα. — Ο. Γ. ΧΑΤΖΑΚΗΝ. Ἀπορρίπτονται. — Μ. Ι. ΣΤΑΘΑΚΗΝ. Πιθανὸν νὰ δημοσιευθοῦν. — Γ. Α. ΚΑΝΤΙΑΝΗΝ. Καλὸν τὸ δικτυωτόν. — Α. Δ. ΓΙΑΠΟΥΤΖΗΝ. Τόσα πολλὰ μαῦρα; Νὰ γράφετε ἀπὸ τὴ μία ὄψι τοῦ χαρτιοῦ. — Τ. Ν. ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΝ. Καλαὶ αἱ ἀσκήσεις. Ἡ ὑπογραφὴ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ σὲ κάθε σελίδα. — Θ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ. Δὲν εἶναι καλοσχεδιασμένα καὶ μὲ σινικὸ μελάνι τὰ σταυρόλεξα. Καὶ σεῖς ἀκροστιχίδας;

Τύποις: «ΠΥΡΣΟΥ» Α. Ε.

